శ్రీ రామకృష్ణ లీలామృతము

(లేక శ్రీరామకృష్ణ జీవిత చరిత్ర)

అనువాదకులు :

కీ. శే. వెదురుమూడి కృష్ణరావుపంతులుగారు, బి. ఏ; శ్రీ కందుకూరు మల్లికార్జునంగారు, బి. ఏ.

ప్రశస్తమైన వస్తువు, అకలంకమైన జీవితము, లోకోత్తరమైన సందేశము. దేహమును పులకరింపజేయు ఆధ్యాత్మికానుభవములు—శైలి సరళము, మధురము. భాష నిర్దుష్టము.—సర్వవిధముల నమూల్యమైన గ్రంథరాజము.

—శ్రీ పా. వే. రాజమన్నారుగారు, గౌ॥ ప్రధాన న్యాయమూర్తి, మద్రాసు.

* * * ఈ గ్రంథము విషయానురూపమై సుబోధమైన శైలిలో రచింపబడినదనుటకు ఎట్టి సందియమును లేదు. * * *

—శ్రీ పింగళి లక్ష్మీకాంతంగారు.

* * * ఆధునిక కాలములో వెలువడిన కొలది మహాగ్రంథములలో, అన్నివిధముల నిది యొకటి. * * *

—శ్రీ రాళ్లపల్లి అనంతకృష్ణశర్మగారు.

496 పుటలు (ద్వితీయ ముద్రణము) వెల : రూ. 5/-

శ్రీ వివేకానంద జీవితచరిత్ర

(శ్రీ చిరంతనానందస్వామి ప్రణీతము)

ఇందు శ్రీ స్వాములవారి జీవితమున నింతకు పూర్వము గ్రంథస్థములుగాని ముఖ్య సంఘటన లెన్నియో శ్రీవారి సోదరశిష్యులవలన విని వ్రాయబడినవి. ఇది శ్రీ స్వాములవారి సంపూర్ణ చరిత్ర!

నిర్దుష్టమైన భాష, అందమైన అచ్చు, ఆకర్షకమైన రూపము.

438 పుటలు (సప్తమ ముద్రణము) వెల : { సాదా ప్రతి రూ. 3/-
అట్ట బైండు రూ. 3-50

శ్రీ శారదాదేవి చరిత్ర

(మూడవ కూర్పు)

రచయిత : శ్రీ చిరంతనానందస్వామి

ప్రతి స్త్రీయును పురుషుడును...చదువవలసిన గ్రంథ మిది...అమృతకలశము!... అనన్యసామాన్య నీతిమంజరి...తియ్యని తెలుగు...పాలవంటి శైలి... —ఆంధ్రప్రభ

246 పుటలు వెల : రూ. 2/-

అడ్రెసు : మేనేజరు, శ్రీ రామకృష్ణమఠము, మైలాపూరు, మద్రాసు - 4

దేవీమాహాత్మ్యము

(శ్రీ దుర్గాసప్తశతి)

అనువాదకులు: శ్రీ కందుకూరు మల్లికార్జునంగారు

ఇందు మూలశ్లోకములు, వానికి ధారాళమయిన ఆంధ్రానువాదమును పొందుపఱుప బడియున్నవి. అందందు ముఖ్యములును నిగూఢములును అగు శబ్దములకు పాదదీపికలందు వివరణములు చేర్పబడియున్నవి. దేవీనవరాత్రములందును, ఇతర పవిత్రావసరములందును నిత్యపారాయణ మొనర్పవలసిన ఉత్తమగ్రంథము. ఈ గ్రంథప్రాశస్త్యము పూర్తిగా వివరించు పీఠికయు చేర్పబడియున్నది.

(170 + 16) పుటలు ప్రజ్వలమగు ప్రథమ ముద్రణము వెల : రూ. 2/-

శ్రీ వివేకానంద లేఖావళి

(రెండు భాగములు)

అనువాదకులు :

శ్రీ చిరంతనానందస్వామి

భారతదేశమున ఇంటింటను ఉండవలసిన పుస్తకములలో నిది యొకటి; బాలికా బాలకు లెల్లరును శ్రద్ధతో పదేపదే చదువవలసిన పుస్తకములలో నిది యొకటి.

ఈ లేఖలయందు దైవభక్తి, మానవరక్తి, కార్యాసక్తి—ఇవి నిరంతరసంయోగము దాల్చి జీవితాంధకారమును దొలగింపజేయు జ్యోతిగ నుండుట స్పష్టము

కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి

మొదటి భాగము : 256 పుటలు
రెండవ భాగము : 226 పుటలు

ఒక్కొక్క భాగము వెల : రూ. 1-50

అడ్రెను : మేనేజరు, శ్రీరామకృష్ణమఠము, మైలాపూరు, మద్రాసు – 4

శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ

సంపుటము ౧౪ ౧౯౫౭, సెప్టెంబరు; హేవిళంబి — భాద్రపదము సంచిక ౩

విషయసూచిక

"సర్వేశ్వరుని శరణు జొరుము, అతని కృప నీ యనుభవమునకు అప్పుడు వచ్చును."

—శ్రీ శారదామణి.

శ్రీరామకృష్ణ ప్రభ

సంపుటము ౧౪ } ౧౯౫౭ – సెప్టెంబరు :: హేవిళంబి – భాద్రపదము { సంచిక

శ్రీ కృష్ణ కర్ణామృత బిందువులు

శ్లోక కర్త: లీలాశుకయోగి

పద్య రచయిత: వెలగపూడి వెంగన

చాతుర్యైక నిధాన సీమ చపలాపాఙ్గ చ్ఛటా మన్థరం,
లావణ్యామృత వీచి లాలిత దృశం, లక్ష్మీ కటాక్షాదృతమ్,
కాళిన్దీ పులి నాఙ్గణ ప్రణయినం, కామావతా రాఙ్కురం,
బాలం, నీల, మమీ వయం, మధురిమస్వారాజ్య మారాధ్నుమః ॥ ౧

టీక॥ అమీవయం = ఈ మేము, (౧) చాతుర్య = నేర్పునకు, ఏక = ఒక్కటియే ఐన, నిధాన = నెలవుయొక్క, సీమ = మేరలైనవియు, మిక్కుటంపు నేర్పునకు పట్టులును అనుట, చపల = చంచలములును అగు, అపాఙ్గ = కడకన్నుల, ఛటా = కాంతిమొత్తముచే, మన్థరం = బరువుగలవాడును, (౨) లావణ్యా = కాంతియనెడి, అమృత = అమృతపు, వీచి = అలల(చే)తో, లాలిత = చెలువొందింపబడిన, దృశం = కన్నులుగలవాడును, (౩) లక్ష్మీ = శ్రీదేవియొక్క, కటాక్ష = కడకంటిచూపుచే, ఆదృతం = సమ్మానింపబడ్డవాడును, (౪) కాళిన్దీ = యమునానది యొక్క, పులిన + అఙ్గణ = ఇసుకదిన్నెల ప్రదేశములపై, ప్రణయినం = మోజుగలవాడును, (౫) కామ = మన్మథుని, అవతార = పుట్టుకకు, అఙ్కురం = కారణమైనవాడును, (౬) మధురిమ = సౌందర్యమునకు, స్వారాజ్యం = స్వర్గరాజ్యమైనవాడును — అగు — నీల = నల్లని, బాలం = బాలుని (బాలగోపాలుని) ఆరాధ్నుమః = ఆరాధింతుము.

తా॥ మేము బాలగోపాలుని నీలమేఘశ్యాముని ఆరాధింతుము. చంచలములై వెలుగొందు నతని కడకన్నుల చూపులు నేర్పు నెలవునకు మేరలు, కాంతిసుధాతరంగములతో గూడి సొంపొందుచుండు కన్నులతనివి, శ్రీదేవికడకన్నులచే సదా చూడబడు భాగ్యముగలవాడు ఆ బాలుడు. అతనికి యమునానదియిసుకదిన్నెలపైని మోజు ఎక్కువ. సౌందర్యమునకు అతడే స్వర్గరాజ్యము. ఆ సౌందర్యములో పుట్టు వొందిన వాడే మన్మథుడు.

బాలుఁ, మంజుల తాలవాల చప లాపాం గోల్లస ల్లీలునిం,
గాళిందీ పులి నాంగణ ప్రణయి శృంగా రైక ఖేలుఁ, శుభ
శ్రీలోలుఁ, గరు ణావలోకన సుధా శీలుఁ, వినీల ప్రభా
జాలుం, గొల్చెద, రామణీయక రస స్వారాజ్య పాలుఁ, మదిఁ॥

ఆనమ్రా మసిత భ్రువో, రుపచితా మక్షీణ ప క్ష్మాఙ్కురే,
ష్వాలోలా మనురాగిణోర్ నయనయో రార్ద్రాం మృదౌ జల్పితే,
ఆతామ్రా మధ రామృతే, మద కలా మమ్లాన వంశీ రవే,
ష్వాశాస్తే మమ లోచనం వ్రజశిశో మూర్తిం జగన్మోహినీమ్॥ ౨

టీ॥ (౧) అసిత = నల్లని, భ్రువోః = కనుబొమలయందు, ఆనమ్రాం = కొంతవంపుగలదియు, (౨) అక్షీణ = దట్టములైన, పక్ష్మ + అఙ్కురేషు = ఱెప్పమొలకలందు, ఉపచితామ్ = పెంపొందినదియు, దట్టముగ పెరిగిన ఱెప్పవెండ్రుకలు గలదియు అనుట, (3) అనురాగిణోః = అనురాగవంతములైన, నయనయోః = కనుదోయియందు, ఆలోలామ్ = చంచలమైనదియు, బెళుకు గన్నులు గలదియు అనుట, (౪) మృదౌ = వీనులకింపైన, జల్పితే = మాటయందు, ఆర్ద్రాం = సరసమైనదియు, సరసముగను వీనుల కింపుగను మాటాడునదియు అనుట, (౫) అధర + అమృతే = తియ్యని మోవియందు, ఆతామ్రామ్ = అంతటను ఎఱ్ఱనైనదియు, (౬) అమ్లాన = గంభీరమైన, వంశీరవేషు = పిల్లంగ్రోవియొక్క ధ్వనులందు, మదకలామ్ = మదముచే ఇట్టి దట్టి దన రాక మధుర మైనదియు, జగత్ మోహినీం = విశ్వమును మరులుగొలుపునదియు అగు, వ్రజశిశోః = గోపబాలుని, మూర్తిం = దివ్యమంగళవిగ్రహమును, మమ లోచనం = నా నేత్రము, ఆశాస్తే = (చూడ) కోరుచున్నది.

తా॥ వంపు గల కనుబొమలును, దట్టము లైన ఱెప్పవెండ్రుకలును, కరుణ వెలి జిమ్ము బెళుకు కన్నులును, ఎఱ్ఱని తియ్యని మోవియు, మధుర గంభీర మగు పిల్లంగ్రోవి రవళియు గల బాలగోపాలుని దివ్యమంగళరూపమును చూడ నా కన్నులు ఉబలాటపడుచున్నవి.

కాంచుట యెన్నఁ డీక్షణసుఖంబుగఁ దొంగలి ఱెప్పలుఙ్, బనా
యించిన వింటి వంటి బొమ, లింపగు మాటలు, కెంపు మోవిఁ బొం
దించిన పిల్లఁగ్రోవిఁ బలికించు హళాహళియుఙ్, ద యోన్నతిఙ్
మించిన బెళ్కుఁజూపు గల మిక్కిలి చక్కని ముద్దు బాలకుఙ్?

మధుర మధరబిమ్బే, మఞ్జులం మన్దహాసే, శిశిర మమృతవాదే, శీతలం దృష్టిపాతే,
విపుల మరుణనేత్రే, విశ్రుతం వేణునాదే, మరకతమణినీలం బాల మాలోకయేను ॥ ౩

టీ॥ అధరబిమ్బే = దొండపండును బోరయు కెమ్మోవియందు, మధురం = తియ్యనైన వాడును; మన్దహాసే = చిఱునవ్వునందు, మఞ్జులం = మనోజ్ఞుడును, అమృతవాదే = మధురముగ పలుకుటయందు, శిశిరం = చల్లనివాడును, దృష్టిపాతే = చూపునుపఱుపుటయందు, శీతలం = చల్లనైనవాడును, అరుణనేత్రే = ఎఱ్ఱసెరలకన్నులందు, విపులం = వెడలుపుగలవాడును, వేణునాదే = పిల్లనగ్రోవిరవళియందు, విశ్రుతం = ప్రసిద్ధుడైనవాడును, మరకతమణి నీలం = ఇంద్రనీల రత్నమువలెనల్లనైనవాడును అగు, బాలం = బాలుని, ఆలోకయే ను = చూతునా ఏమి?

తా॥ ఇంద్రనీలచ్ఛవిం గేరు మేనిచాయయు, తియ్యని కెమ్మోవియు, మనోజ్ఞమందహాసమును, చల్లని తియ్యని మాటలును, చల్లని చూపులును, విశాలములై ఎఱుపు మించిన కన్నులును, విఖ్యాత వేణు నాదమును గల బాలుని నేను చూతునా ఏమి!

చల్లని బెళ్కుఁ జూపు, సుధఁ జల్లెడు మాటలుఁ, దియ్య మోవియుఙ్,
సల్లలి తారుణ ద్యుతి విశాల విలోచనముల్, మృదు స్మితో
త్ఫుల్ల ముఖాంబుజంబుఁ, బరిపూరిత వేణు వినోద నాదముఙ్,
నల్లని మేని క్రొమ్మెఱుఁగునఙ్- విలసిల్లిన బాలుఁ గాంచెదఙ్.

[కీ. శే. వేదము వేంకటరాయశాస్త్రులవారు]

తరువోజ

కావవో పాంచాలిఁ గరుణాసముద్ర? కావవో మునిరాజుకాంత నహల్యఁ?
గావవో కపిరాజుఁ? గావవో కరిని? గావవో ప్రణతు లంకాపతియనుజుఁ?
గావవో ప్రహ్లాదుఁ? గావవో ధ్రువునిఁ? గావవో కుబ్జను? గావవో పసులఁ?
గావ వేల త్వదేకగతుల నీ మమ్ముఁ? గావు కావుము, రమాకాంతాకళత్ర.

శ్రీమద్భగవద్గీత II – స్థితప్రజ్ఞస్వరూపము

అనువాదము :

శ్రీమత్స్వామి నిర్వికల్పానందులు

(౧) ఆత్మవలన ఆత్మయందే తృప్తుడై, యోగి మనస్సున నుండు కోర్కెల నన్నిటిని సంపూర్ణముగ త్యజించిన, స్థితప్రజ్ఞుడన బడును. (౫౫)

(౨) దుఃఖములయందు ఉద్వేగము నందని వాడును, సుఖములయందు నిస్పృహతను వహించు వాడును, అనురాగము, భయము, క్రోధములు లేని వాడును అగు ముని స్థితప్రజ్ఞుడని చెప్పబడును. (౫౬)

(౩) ఎవడు, సర్వవిషయముల మమతాశూన్యుడై, ప్రియాప్రియవిషయములు లభింప ఆనందమును గాని దుఃఖమును గాని బొందడో అతడు స్థితప్రజ్ఞుడైనాడు. (౫౭)

(౪) వెఱపు గొనిన తాబేలు తల, కాళ్లు, మొదలగు అవయవములను లోపలకు ముడుచుకొను నట్లు, జ్ఞాననిష్ఠుడగు యోగి శబ్దాది విషయములనుండి ఇంద్రియములను మరలించిన, స్థితప్రజ్ఞుడనబడును. (౫౮)

(౫) ఇంద్రియముల ద్వారమున విషయముల గ్రహింపని కఠోర తపస్వినుండి విషయములు నివృత్తము లగును కాని, అతని విషయతృష్ణ ఉపశమింపదు; మఱి ఆత్మసాక్షాత్కారమైన, విషయతృష్ణగూడ విలీనమై పోవును. (౫౯)

(౬) విక్షేపకరము లగు ఇంద్రియగణములు అత్యంతయత్నశీలుడును, మేధావియు (శాస్త్రజ్ఞుడు) నగు పురుషుని మనస్సును గూడ బలపూర్వకముగ ఆకర్షించుచున్నవి. (౬౦)

(౭) కనుక, యోగి ఆ యింద్రియముల నన్నటిని నియమించి, సమాహితుడై ఆత్మస్థుడై ఉండ నగును. ఏమన, ఎవని యింద్రియములు వశీభూతములైనవో అతని ప్రజ్ఞయే ప్రతిష్ఠితము; అతడే స్థితప్రజ్ఞుడు. (౬౧)

(౮) విషయములను చింతించుచుండుటవలన మనుష్యునకు వానియం దాసక్తి కలుగుచున్నది, ఆసక్తినుండి కామమును, కామము ప్రతిహతమైన, కోపమును గలుగుచున్నవి. (౬౨)

(౯) క్రోధమునుండి అవివేకము, అవివేకమునుండి స్మృతివిలోపమును కలుగుచున్నవి. స్మృతిభ్రంశమైన సదసద్విచారము వినష్టమగును. ఈ వివేకమే నశించిన మనుజుడు సంపూర్ణముగ చెడిపోవుచున్నాడు : అనగా పురుషార్థమునుండి వంచింపబడుచున్నాడు. (౬౩)

(౧౦) కాని, సంయతచిత్తుడగు పురుషుడు ప్రియవస్తువుల ఆసక్తినుండియు, అప్రియవిషయముల ద్వేషమునుండియు విడివడును. స్వాధీనము లగు ఇంద్రియములవలన జీవించుటకు తప్పనిసరియగు విషయములను గ్రహించుచు నిర్మలుడగుచున్నాడు. (పరమమగు శాంతిని బొందును). (౬౪)

(౧౧) చిత్తము నిర్మల మైన దుఃఖము లన్నియును నశించును. ఏల యన, నిర్మలచిత్తుని బుద్ధి శీఘ్రముగనే ఆత్మస్వరూపమున నిశ్చలత నందును. (౬౫)

(౧౨) ఇంద్రియనిగ్రహము లేని వానికి వివేకబుద్ధి కలుగుట లేదు, అవివేకి యగు వానికి పరమార్థవిషయముల అభిరుచి కలుగదు. పరమార్థచింతాశూన్యునకు శాంతి లభింపదు, అశాంతచిత్తుడగువానికి సుఖ మెక్కడిది? (౬౬)

(౧౩) వాయువు నీటిపైన దేలు నౌకను పెడత్రోవ బెట్టునట్లు, ఆ యా విషయముల దవిలి పర్విడు ఇంద్రియములలో నెద్దానిని మనస్సు అనుసరించునో, ఆ యింద్రియమే నిగ్రహహీను డగు పురుషుని వివేకబుద్ధిని హరించుచున్నది. (అనగా విషయాభిముఖ మొనర్చుచున్నది). (౬౭)

(౧౪) మహాబాహూ, కనుక, ఎవని యింద్రియములు శబ్దాదివిషయములనుండి సర్వవిధముల నిగ్రహింపబడుచున్నవో, అతని ప్రజ్ఞ ప్రతిష్ఠిత మగు చున్నది. అనగా, అతడే స్థితప్రజ్ఞుడు. (౬౮)

(౧౫) జీవు లంధతికిని తెలియక పోవుట వలన నెయ్యది రాత్రివలె దోచునో, ఆ బ్రహ్మమున స్థితప్రజ్ఞుడు మేల్కొని యుండును — బ్రహ్మదర్శన మొనర్చుచుండును. ఏ అజ్ఞాన — రాత్రియందు జీవు లందఱును మేల్కొని యుందురో — సంసారదర్శన మొనర్చుచుందురో — అయ్యది స్థితప్రజ్ఞునకు రాత్రి; అతడు సంసారమును గాంచడు. (౬౯)

(౧౬) పరిపూర్ణమై యుండిన సముద్రమున నదీప్రవాహములు ప్రవేశించినను అది పొంగి చెలియలికట్టను దాటక స్థిరముగ నుండు నట్లు, ప్రారబ్ధవశమున అనివార్యము లగు విషయము లెవనియందు ప్రవేశించి విలీనము లగుచున్నవో అనగా ఎవనిని కలతవెట్టజాలవో అతడే శాంతిని బొందుచున్నాడు. కాని విషయముల గోరువాని కెన్నడును శాంతి లభింపదు. (౭౦)

(౧౭) ఎవడు కోర్కెల నన్నిటిని విడిచి, 'నేను' 'నాది' యను భావమును త్యజించి, శరీరమున జీవితమునగూడ స్పృహాశూన్యుడై సంచరించునో అతడు సంసారదుఃఖనివృత్తియగు పరమశాంతిని బొందును. (౭౧)

(౧౮) ఇదియే బ్రాహ్మీస్థితి. దీనినిబొందిన వా రెవ్వరును మోహగ్రస్తులు కారు. మరణ సమయమునం దైనను దీనిని బొందినవాడు మోక్షము నందును. (౭౨)

జయ గోవింద, ముకుంద, చక్రధర, కంసద్వేషి, సాత్రాజితీ
ప్రియ, నారాయణ, కౌస్తుభాభరణ, కుంభిత్రాణపారీణ, కా
ళియదర్పఘ్న, పతంగవాహ, వనమాలీ, కృష్ణ, వైకుంఠ, శౌ
రి, యశోదాత్మజ, భక్తవత్సల, మురారీ, గోపికావల్లభా ॥
శరధిక్రోడనివేశ, శార్ఙ్గధర, శిష్టధ్యేయ, శీతాంశుభా
స్కరనేత్రద్వయ, శుభ్రపంకరుహ భాస్వన్నాభ, శూరాన్వయా
భరణా, శేషశయాన, శైలధర, శోభారమ్యసర్వాంగ, శౌ
ర్యరసోదంచిత, శంఖచక్రధర, శర్వాణీసహాయప్రియా ॥ —[ముద్దుపలుకుల ముక్కతిమ్మన్న]

వేదోత్తంసవిహార సారథి శ్రీకృష్ణుడు

(సంపాదకీయము)

శాంత్యాశ ఎప్పుడును ఉండునదే, అది సర్వదేశ సర్వకాలాలలో మానవుల హృదయములం దున్న వాంఛ. ఐనను 'శాంతి' 'శాంతి' అను నది ఈ కాలమున వినబడుచున్న ఘోష. 'అంత ర్దేశీయరంగాన శాంతి నెలకొనవలెను, శాంతిని భంజించు పోరాటాలు జరుగకూడ' దను వాదము నేడు శ్రుతిగోచర మగుచున్నది. తదనుగుణముగ హింస అధర్మ మనియు మృగోచిత మనియు తలంపు గలిగి యున్నది. కాని 'విశ్వశాంతి' 'అహింస' అను ఈ ఘోషకు ఆధార మైన చిత్తవృత్తిని విభజించి చూతుమేని నేటి నాయకులలో పిఱికిస్వభావ మొకటి నెలకొన్నట్లు గుర్తింప గలుగుదుము. వారిలో ఎవరికిగాని యుద్ధమనిన ఏవగింపు లేదు. శాంతిని నిలుపుటకై బాలాత్కారమున కొడిగట్టుట వారికి అప్రియముకాదు. అంతర్దేశీయరంగాన చిక్కు లేర్పడినప్పుడు వానిని సరిపఱచుటకు సాయుధులమై దుముకుద మను తలంపే వారికి ఆపాతముగ గలుగు చుండును. కాని 'అణుగోళము' 'జలవాయుగోళము' (ఆటంబాంబ్ హైడ్రోజిన్‌బాంబ్) మున్నగు ఘోర మారణాయుధములు కనుగొనబడుటతో, కదనమున మార్కొనువారియు ప్రతిఘటించువారియు ఉభయులయు మనుగడ సాపాయ మైనది. భవిష్యద్రణము ప్రపంచయుద్ధముగ నుండుటతో ఆగదు. మానవజాతి నిశ్శేషముగ అంతరించుటయు సుసంభవమే. కావున ఉభయవర్గముల వారును శాంతిని నిలబెట్ట ఆత్రపడుచున్నారు.

దేశీయరంగాన కూడ ఈ భయమును ఈ యవిశ్వాసమును గలవు. మానవతతిని అఖండ దృష్టితో చూచుట లేదు. యాదృచ్ఛికముగను చారిత్రకముగను కల్పితము లైన సరిహద్దులను నిలబెట్టుటే, తమ వర్గమువారి అక్కఱలను కాపాడుటే, తమ బాధ్యతఅని నాయకులనుకొనుచున్నారు. ఇది స్వార్థపరత. ఇందుచే ఒక వర్గమువారు ఒక దేశమువారు తమ లాభాలకై వేఱొక వర్గమువారిని వేఱొక దేశమువారిని చెఱచుచున్నారు. ఆ వర్గమువారికిని ఈవర్గమువారికిని, ఆదేశమువారికిని ఈదేశమువారికిని నడుమ ద్వేషాసూయలుండుటసహజమే. క్రిందటి రెండు శతాబ్దాలలోను వలసరాజ్యాలును సామ్రాజ్యాలును పెంపొందినవి. ఈ శతాబ్దమున సన్ననో వలసరాజ్యాలయు, వెనుకబడియున్న దేశాలయు ప్రజలు తల లెత్తుచున్నారు. దేశప్రజలలో అన్నివర్గాలవారిని సంతృప్తిపఱచుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నను, దేశాల నడిమి కలహాలు సాగుచునే ఉన్నవి. ఏల యన దేశీయుల స్వార్థపరతచే గలుగు సమస్యలను తఱచు అంతర్దేశీయసమస్యలుగా పెంచుకొనుటచే చిక్కులు మఱింత దుర్భేద్యము లగును. ఈ స్పర్థల కెల్ల కారణము ఒక్కొక్క దేశమువారి స్వార్థపరతయే. ఒక్క దేశములోనే వివిధ వర్గములవారు ఒండొరులను ద్వేషించుకొనుచున్నారు. జాతి భాష మొదలైన ప్రాంతీయ విషయాల లోని దురభిమానముచే శాంతి వాతావరణము చెడుచున్నది. అసహనమును

అవిశ్వాసమును అసూయయు భయమును పొ టెక్కుచున్నవి.

ప్రతివ్యక్తి జీవితములో కూడ భీతిచేతను భద్రతాలోపముచేతను అశాంతి మిక్కుటముగ నున్నది. నవ్యనాగరకత వ్యామిశ్ర మైనది. పరిశ్రమలు పెరిగినవి. విజ్ఞానశాస్త్రమును సంకేతవిద్యయు పెంపొందినవి. ప్రజలు క్రిక్కిరిసి యున్న నగరాలలోనికే ఇంక నింకను ప్రజలు తండతండములుగ వచ్చి చేరిపోవుచున్నారు. చోటు చాలుట లేదు. ఉద్యోగాలకై పోటీలు విపరీతముగ జరుగుచున్నవి. తమ తమ చుట్టాల నుండి ఎడబాసి వచ్చి చేరిన ప్రజలలో పరస్పరము ఆంతరంగికత లేదు. ఈ యన్నింటి చేత ఇప్పటి ప్రజలు తమ మనస్సులలో ఆయాసమును ఒత్తిడిని పొందుచున్నారు. వ్యవసాయముమాత్రమే వృత్తిగ నున్నచో ప్రజలలో పోటీ లుండవు, సాహచర్యము వర్ధిల్లును. కాని గడచిన యిన్నూరేండ్లలో లోక జనాభా విపరీతముగ పెరిగి పోయినందున మనుగడకు వ్యవసాయ మొక్కటే చాలదు, నేటి అర్థశాస్త్ర దృక్పథము అఖండభూమండలమును తనలో ఇముడ్చుకొనును. ఆర్థికశక్తులు సదా మారుచున్నవి. ఎవరును వానిని తప్పించుకో లేరు, వానినుండి తొలగను లేరు. ప్రాచీనకాలమున మానవులలో నుండిన సమష్టిభావము రూపు మాసి వ్యష్టిభావము నేడు నెలకొన్నందున కలతలయు సంక్షోభములయు సుడులు వడి హెచ్చినవి. అంతే కాదు, ఆధ్యాత్మికపు పునాదుల కెడసిన నేటి మానవునకు తనతోనే తనకు సంఘర్షణ గలుగుచున్నది. డాక్టరు జంగుగారు మానవ మనస్తత్వ విషయిక పరిశోధనలు సాగించి, దాదాపు ముప్పదియైదేండ్ల, నలువదేండ్లవయస్సురాగనే ప్రజ లెదుర్కొనవలసిన లక్ష్యము ఆధ్యాత్మికముదిగ ఉన్నదని కనుగొన్నారు. నిలుకడైన బ్రదుకు తెరువు లేదే, ఎటు తిరిగినను భంగమే కలుగుచున్నదే, ముదిమి వచ్చునే, మరణము గలుగునే — ఇవి మున్నగు భయాలు మానవులను వేపుకొని తినుచున్నవి. వారికి నిర్వృతినిర్భరతలనుగూర్పగల విశ్వాసము నేడు ఎంతేని ఆవశ్యకము.

కాబట్టి వ్యక్తిగతముగాను దేశీయాంతర్దేశీయరంగాలలోను సాగుచు ఉన్న ఈ శాంతి ప్రసంగాల మఱుగున నరుల మనసులలో ప్రధానముగ ఉండునది భీతియే అనియు, నైతికాధ్యాత్మికవిచారము అప్రధాన మనియు, తేలినది కదా. కురుక్షేత్రయుద్ధారంభ మప్పుడు అర్జునుని మనఃపరిస్థితియు ఇట్టిదే. ఎదుటి పక్షమున నుండిన భీష్మద్రోణాదులైన గొప్ప వీరలను, ప్రియబంధువులను ఒక రొకరి మెడ గోయ సంసిద్ధులై అట కూడి ఉన్న అల నాటి భారత దేశీయ యోధుల నందఱను చూడగనే అర్జునుడు భయపడెను, కర్తవ్యమునుగూర్చి అవ్యవస్థిత చిత్తు డయ్యెను. భగవద్గీతోపదేశము అతనిని ఉత్తేజపఱచి, భీతిని అవ్యవస్థితచిత్తతను పౌరుషశూన్యతను దులిపి వేసికొనునట్లు చేసినది. పరిసర పరిస్థితుల యీ సాదృశ్యమును బట్టి చూడ శ్రీకృష్ణు నుపదేశము ఈ కాలమునం గూడ మార్గదర్శకమై సార్థకము కాక తప్పదు.

మన ప్రాచీన వేదములు మానవులకు అంతర్గతముగ ఉండు ఈ భయశీలమును గుర్తించినవి. ఈ భయము మానసికమే కావున జీవిత పరమార్థమునుగూర్చిన తప్పభిప్రాయాలను సరిచేసి ఈ భయమును నిర్మూలింప వేదములు పూనుకొన్నవి. రెండవ దొకటి ఉన్నచో భయము పుట్టు నని బృహదారణ్యకోపనిషత్తు

చెప్పుచున్నది — ''ద్వితీయాద్ వై భయం భవతి'' I. 4-2.

ఉన్న దెల్ల ఒక్క బ్రహ్మమే కావున ['సర్వంఖల్విదం బ్రహ్మ' ఛాందో. III. 14-1] నిజముగ భయకారణము లేనే లేదు. సర్వమును బ్రహ్మమే అను దాని సత్యాసత్యాలను తర్కమాత్రముచే నిరూపింప లేము. సర్వదేశ సర్వకాల యోగులును ద్రష్టలును అంతఃప్రబోధముచే నెఱింగిన సత్యమును ఆ వాక్యము తెలుపుచున్నది. విశ్వైక్యమే తమకు ప్రియలక్ష్యమనుచుండు వారి హృదయాలలో కూడ సర్వము బ్రహ్మమే అను అనుభూతి అస్పష్టముగను దుర్లక్ష్యముగను ఉన్నది. ప్రాచీనాచార్యుల ననుసరించి శ్రీకృష్ణుడును అర్జునునకు తన స్వరూపమును ప్రదర్శించిన నప్పుడు, సర్వమును బ్రహ్మమే యను పరతత్త్వమును నొక్కి చెప్పినాడు. విశ్వరూపి యైన శ్రీకృష్ణుడు సాక్షాద్బ్రహ్మమే కాని గోపికానందనమాత్రుడు కాడు. [భాగ. దశ. 31-4.] 'కృష్ణస్ తు భగవాన్ స్వయమ్' 'కృష్ణుడు స్వయముగ భగవంతుడే' [భాగ. I. 3-28]. 'బ్రహ్మ' 'పరమాత్మ' 'భగవ' చ్ఛబ్దములు ఏకతత్త్వవాచకము లని భాగవతము తెలుపుచున్నది. ''బ్రహ్మేతి. పరమాత్మేతి భగవా నితి శబ్ద్యతే'' [భాగ. I. 2. 1. 1.] దారమున మణులవలె ఈ జగత్తంతయు ఆత్మభూతు డగు కృష్ణునియం దనుగత మై అతనిచే ధరింపబడుచున్నది. [భగవద్గీత VII-7]. తన ఒక అంశము వలననే సమస్తవిశ్వమును వ్యాపించి ధరించి ఉన్నాడు. అతనిని శరణు పొందిన మానవుడు భయసంఘర్షణల అతిక్రమించి పరమశాంతి నందును. ఈ గీతాతత్త్వము రహస్యముల కంటె రహస్యము. ['గుహ్యాద్గుహ్యతరమ్' భగవద్గీత XVIII-63]

ఇది భౌతికరంగమును అతిక్రమించిన సత్యము. ఇది తర్కసిద్ధ మని కాని, తర్కాభేద్య మని కాని, యథావిధిగ అధిగత మని కాని ఐహికులు అంగీకరింపక పో వచ్చును. ఐనను ఇందుల నిత్యోపయోగము నిస్సందేహము. పిండివంటను తిన్ననే అది ఎట్లున్నదో తెలియును. విద్యుచ్ఛక్తి స్వరూపము సరిగా ఇట్టిదే అని మనము నిరూపింప లేము గాని, విద్యుచ్ఛక్తిని మాత్రము మనము ఎంతెంతగనో ఉపయోగించుకో వచ్చు. శ్రీరామకృష్ణు డొక కథలో చెప్పినట్లు — మామిడితోటకేగి, తోటసొంతదారు చెలిమిని సంపాదించి, పండ్లను తిన దొడగు వాడే వివేకి యగును కాని, మామిడాకులను లెక్కించుచుకూర్చుండు వాడు వివేకి కానే కాడు.

పరతత్త్వమునందు విశ్వాసము ఉండి తీరవలెను, సంశయనిరాశోపహతులకు విశ్వాసమే అవలంబము. కాని శ్రీకృష్ణుడు అందుంగూర్చి పిడివాదము సేయడు. అన్ని రకాల వ్యక్తులకు తరణోపాయము ఆయన యొద్ద ఉన్నది. ఉదాత్త మైన నిష్కామ కర్మ సిద్ధాంత మొక వై పున్నది. 'అసక్తో హ్యాచరన్ కర్మ పరమాప్నోతి పూరుషః' (గీత III-19) నిష్కామకర్మపరునకు నమ్మకముతో పనే లేదు: పనిని చేయుటకు ముందును చేసిన పిదపను వ్యర్థవ్యథలకు వశపడ రాద నెడి దృఢాధ్యవసాయము మాత్రము అతనికి ఉండ వలెను. ఏ నాటికి ఆ నాడు అతనికి క్రొత్తదినమే. కర్మానుష్ఠానమునకు అతనికి అధికార మున్నది. ఉండుటే కాదు, అతని స్వభావమే అతనిచే కర్మల నాచరింపించును. 'కరిష్య స్యవశో ఽపి తత్' (గీత XVIII-60) 'న హి కశ్చిత్ క్షణ మపి జాతు తిష్ఠ త్యకర్మకృత్' (గీత III-5). కర్మఫల

మున కతనికి హక్కు లేదు. 'కర్మణ్యే వాధికారస్తే మా ఫలేషు కదాచన' (గీత II-47) కర్మసిద్ధికి హేతువులు ఎన్నో ఉన్నవి. అవి ఐదు అని శ్రీకృష్ణుడు పరిగణించినాడు — శరీరము, అహంకారము, మనోబుద్ధులతో గూడిన యింద్రియములు, ప్రాణాదుల వివిధ కార్యములు, చక్షురాదీంద్రియములకు అధిష్ఠాతలగు ఆదిత్యాదిదేవతలు. కార్యకారణ క్రమము పూర్తిగా మానవుని చేతిలో లేదు. కంటికి కనిపింపని కారణాలు, జన్మాంతర సంస్కారము, విధి, వంశక్రమము, సంఘము — వీని కన్నిటికిని మానవుని జీవితములో ప్రాముఖ్యము గలదు. మానవునకు చొరవయు ఉద్యమమును ఆవశ్యకములే ఐనను దైవపరాధీనుడుగనే ఉండవలెను. లేదా ఫలవిషయమున నిస్సంగత్వమును అలవఱచుకో వలెను. అలవఱచుకొనకున్న — భంగప్రాప్తి తప్పదు. యౌవనమున మహోత్సాహవంతులై యుండిన పెక్కండ్రు కొన్ని యేండ్ల పిదప కేవలము మనుష్యవిద్వేషులుగ పరిణమింప కున్నను అశుభాశంసులుగ నైనను తయారగుటకు అదే కారణము.

కష్టానుభూతికి రెండు వైపులు ఉన్నవి. ఒకటి వాస్తవికము, ఒకటి మానసికము. ప్రాణబంధువుల యారోగ్యము, పిల్లల చదువు, నౌకరీభద్రత వర్గీయస్పర్ధలు దేశీయవిపత్తులు, అంతర్దేశీయ సంఘర్షణలు ఇవన్నియు గంభీర వాస్తవాలే ఐనను వీని వలన నేర్పడు వెతలును ఆవేశాలును మన మనస్సుల వ్యర్థకల్పనలే. ఈ ప్రకోపాలవలన నెట్టి ఉపయోగమును లేదు. వీనిని వదలించుకొండని శ్రీకృష్ణుడు మానవులకు బోధించినాడు. వాస్తవమైన కష్టమును అనుభవింపక తప్పదు. పోరాటము నిరంతరముగా సాగుచునే యున్నను మానసికవ్యథను మాత్రము వదులుకో వచ్చును. ఈ యసంక్షుబ్ధ మనఃపరిస్థితినే శ్రీకృష్ణుడు యోగమని పేర్కొన్నాడు. 'సమత్వం యోగ ఉచ్యతే'. వాస్తవముగ కార్యనైపుణిలోని మర్మమిదే, 'యోగః కర్మసు కౌశలమ్'. భక్తియుతులకు మాత్రము వారి భావోద్రేకాలు దైవోన్ముఖములుగ నుండును కావున ఆ యుద్రేకాలకు స్వేచ్ఛ ఉండవచ్చును. వారు తినుట నివేదించుట మున్నగా ఏమి చేసినను అన్నిటిని భగవదర్పితములుగ చేయుదురు. ప్రతికూలపరిస్థితులు వారిని ముంచుకొని వచ్చినప్పుడు వారికి శరణము ఈ వైఖరియే.

ఇట్టి మనోవైఖరి కుదిరినచో, ఎట్టెట్టి పరిస్థితులు గలిగినను అందులకు సంసిద్ధత చేకూరును. 'పరిపక్వతయే సర్వస్వము' (రైప్నెస్ ఈస్ ఆల్) అన్నాడు షేక్స్పియరు (కింగ్లియరు V-2). షేక్స్పియరు వ్రాసిన మఱొక నాటకములో, మాక్బెత్తు తాను ఉన్నతి నొందు ప్రయత్నాలకు పూనుకొనెను, చేసెను కూడ, కాని తాను తన గోతినే త్రవ్వుకొనుచున్నట్లతడు తుది నిమిషములో గ్రహించెను. "నన్నొక గుంజకు కట్టివేసిరి. నేను ఎగిరి పోలేనుకాని, ఎలుగుబంటివలె నేను పోరాడవలసినదే" అన్నాడు. నిజమును కనుగొని విరక్తుడైనంతనే ఒక విధమైన మాలిన్యవిముక్తి పూర్తిగ గలిగి, మానసికముగ ఎంతో లాభకారి అయ్యెను. కాని ఇది నిరాశచే అగతికతచే తెగించిన వాని సంసిద్ధత. కృష్ణుడు కఱపిన సంసిద్ధత ఇది కాదు. ఆయన అర్జునునితో 'వస్తువుల స్వరూపమును చూడు, సృష్టియంతయు సర్వేశ్వరుని విశ్వరూపములో ఇమిడి

ఉన్నది, అన్నింటి ప్రవృత్తియు దైవసంకల్పాధీనము. తన్ను దైవసంకల్పానుసారిగ పను పఱచుకొనుటయు ఫలసంగరహితముగ కర్మల నాచరించుటయు మానవుని విధి. ఏ పదవిలో తాను ఉన్నను, తాను చేయ వలసిన కర్మము ఎట్టిదైనను మానవుడు దానిని బలోత్సాహాలతో నిర్వర్తింప వలె, కాని మమకారము ఎంతమాత్రమును ఉండ కూడదు. సాధారణముగా తనకున్న కోరికలచేతను ఉద్రేకాలచేతను మానవుడు పనులను నెఱవేర్చుచుండు నందురు. కాని శ్రీకృష్ణుడు మానవులను ఒక మెట్టు పై కెక్కించి స్వధర్మానుసారము విధులను నిర్వర్తింపు డనుచున్నాడు. ఇట్టి దృక్పథము అలవడినచో — ఎట్టి పర్యవసానము గలిగినను మనసు తొణకదు, నెమ్మదితో నెదుర్కొను ధైర్యము గలిగి యుండును. ఇందులకు శ్రీకృష్ణుని దివ్యచరిత్రమే ఒక మహోజ్జ్వల లక్ష్యము. ''ఆత్యంతిక కర్మానుష్ఠానముననే ఆత్యంతిక విశ్రాంతి, ఆత్యంతిక విశ్రాంతిలోనే ఆత్యంతికకర్మాచరణము, ఇదే గీతాలక్ష్యము'' అన్నారు శ్రీవివేకానందస్వామి. ఈ లక్ష్యము నెప్పుడు సాధింప నగు ననగా నరుడు స్వధర్మ మనెడి తలంపు దృఢముగ గలిగి, తనకైయు తనవారికైయునే గాక లోకమంతటికైయు చేయ వలసినపనులను నిస్సంగబుద్ధితో చేయ బూనుకొన్నప్పుడు.

శాంతిసమృద్ధులు నెలకొని యున్నప్పుడు కూడ, ముఖ్యముగ ఐహికాభివృద్ధులను సాధించుకొన్న దేశాలలో మానవుడు క్రమముగ మరియొక చిక్కు నెదుర్కొనుచున్నాడు. యుద్ధమా, లే దాయె, ఆత్రముతో ఉద్రేకముతో పనులు చేయ వలసిన జరూరు లేదు, కావున విరామవేళలలో ప్రొద్దు పోక, అతడు క్రొత్త క్రొత్త ఉద్రేకాలను కోరుచుండును. అనల్పకార్యాలను అల్పకాలములో ముగింప గల యంత్రము లున్నందున పనుల బరువు అతనికి తగ్గినది. కాని అతని లౌకిక దృక్పథాన ఉత్కృష్ట లక్ష్యాలు లేనందున అంతయు ఖాళీయే. అందుచే అతనికి కొండకొన కెక్కుటయు, కడలి అడుగునకు పోవుటయు, అరణ్యగుహావాసుల జీవితమువంటి జీవితము గడపుటయు అనిపించును. ఇందులో ఎంతో సాహసప్రీతి లేక పోలేదు కాని ఇది మనస్సును ఆత్మయు ఎండుకొనిపోయి నందున పుట్టిన యభిరుచి. మానవునిలో ఆత్మ ఉన్నది. క్షుద్రములైనవానితోను, క్షణికములైనవానితోను ఆత్మకు తృప్తి లేదు. ఏది అనంతమో అది అతనికి తెలియ రాక అతనిని ఆకర్షించును. అతనిచే ఎత్తైన కట్టడాలను కట్టించును, పెద్ద పెద్ద భవనాలను నిర్మింపించును, పెద్దవీధులను వేయించును, ఇంకను అట్టి పెద్దపనుల నెన్నింటినో అతనిచే చేయించును. అనంతతత్త్వపిపాసయే మానవునకు మనశ్శూన్యతను భర్తిచేసికొన దారులను గఱపును. ఇట్టి సాహసాలకు ఐహికరంగములోనైనను అడ్డు లేదు, కానివానికి ఉండవలసినంతకంటె అతిమాత్ర మైన ప్రాధాన్యము గలుగుట సుసంభవము. రాజకీయరంగసాహసికులకు కూడ అట్టి సాంఘికవాతావరణము కరము అనుకూలము. కావున మానవశ్రేయమునకై మనశ్శక్తులను మార్గాంతరమునకు మరలించుట జరూరు. సాహసము ఇక మీద వైజ్ఞానిక ఆధ్యాత్మిక రంగాలలోనే ఉండ వలెను. దేశాభివృద్ధి కొక మితి లే దని పార్నెల్మహాశయుడు చెప్పి యున్నాడు. అభివృద్ధి అనగా ఐహికసంపదభివృద్ధి మాత్రమే కాదు. ఆ రంగములో పోటీలును

ప్పవు. ఇంతకును అభివృద్ధి అనునది సాపేక్ష న పదము. దాని నొక పైమెట్టున కెక్కింప న్నచో అన్నియు తమకే కావలె నను లోభము మానవులలో చులుకైన పోరాట మును సాగించుచునే ఉండును. కావున మానవ హృదయమునకు ఆ ఉదాత్తతను గల్పించుట నాయకుల ధర్మము. మానవులకు శాశ్వత మార్గ దర్శి యైన శ్రీకృష్ణుడు చేసినది ఆ నియే "నీ వెక్క గల భావశిఖరాలను చూ పము, నీవు దూక గల ఉద్రిక్తభావాగాధలను నుము, నీవు విశ్రమింపగల హృదయగుహ ను తిలకింపుము" అన్నాడు ఆయన మాన వునితో. ఇట్లు చేయుటకు నరుడు సత్యాన్వేష ణము చేతను ఉదాత్తశీలావిష్కరణముచేతను క్తు డగును. అనంతతత్త్వమునకు అనుగుణముగ జీవితమును గడుపుకొను మని, ఉనికిలోను చేష్ట లలోను అనంతతత్త్వముతో ఐక్య మొందు మని శ్రీకృష్ణుని ఆనతి. భగవదన్వేషణము, పర తత్త్వాన్వేషణము — జీవాత్మ సదా సాగించు చున్న అన్వేషణము. చిక్కులతో నిండిన క్షుద్రవిషయాలకై శక్తిని యుక్తిని రిత్తపుచ్చు క, చేతనుడు భగవదన్వేషణము మఱింత హెచ్చుగా చేయ వలెను. విహిత కృత్యము నకు అర్జునుని బూన్చుటకు ముందు కృష్ణు డతనికి పరతత్త్వమును బోధింపనే విశ్వరూప మును జూపెను. చూపి, 'నీ సర్వస్వమును నా కర్పించి, నను స్మరించుచు విధిని నిర్వహింపు' మనెను. 'మా మనుస్మర యుధ్య చ'. నిజము తెలిసిపోయి, వస్తుస్వరూపము అవగతము కాగానే అర్జునునకు అహంకారమును భయ మును మోహమును తొలగి పోయినవి. 'నష్టో మోహః'. అతడు సర్వనియంతచేతి యొక్క పనిముట్టు అయినాడు. మానవు డెప్పుడు తన జీవితమును విశ్వసూత్రమున కనుగుణముగ చేసి కొనునో, దైవనిర్ణయాల నిర్వర్తనమునకు అతడు అత్యుత్తమ మైన ఉపకరణముగ ఔను.

గీతాశాస్త్ర మొక మహచ్ఛక్తినిధి అని శ్రీవివేకానందస్వాముల అభిప్రాయము. ఉపని షత్తులనుండి అగ్గిగుండువలె ఉరలుచు వచ్చు ఏకైక పద మే మనగా "అభీః" (=భయము లేమి) అనుటయు స్వామిజికి నచ్చిన యొక తలంపు. ఈ పరతత్త్వమున నమ్మికయు భగవ న్నియమానుసారము స్వధర్మనిర్వహణమును సంగరహితతయు నిర్భీతి సాధనాలు.

మానవతతి పూర్తిగ అంతరించు నేమో అను వెఱపు సర్వత్ర వ్యాపించి యున్న యీ దినాలలో దీనాత్ములకు ఈ నిర్భీతి బోధనము చక్కని జీవ నౌషధ మగును. ప్రయత్నాలును ప్రజ్ఞలును వ్యర్థములై, పరిస్థితి తన చేతికి మించి పోయినప్పుడు మానవుడు ఇప్పటికి తాను అందు కొన్న స్థాయినుండియే, ఆరంభ మగు మఱు జన్మము ఒకటి తనకు ఉన్నదను నమ్మకముతో నిర్భయముగ మృత్యువు నెదుర్కోవచ్చును. ఈ పుట్టువున చేసిన కర్మలకును ప్రారబ్ధకర్మ శేషములకును ఫలితముగ మానవునకు భవిష్య జ్జన్మ మేర్పడును. అట్టిజన్మము సాధనకు పునరవ కాశము అగును. ఏ ప్రయత్నము కాని వ్యర్థము కాదు. 'వికసించుటకు ముందే రాలిన నకు కాని, ఎడారిలో ఇగిరిపోయిన నదికి కాని వినాశము కలుగ లే దని నే నెఱుంగుదు' నన్నాడు టాగూరు. భగవద్గీతలో శ్రీకృష్ణు డును ఎన్నో సార్లు 'ధర్మపథము ఏ కొంత పాటించినను అది మానవుని మహావిపత్తుల నుండి కాపాడును' "స్వల్ప మ ప్యస్య ధర్మస్య త్రాయతే మహతో భయాత్". "మంచిపని

చేసిన వా డెన్నటికిని దుర్గతిని పొందడు'' 'నహి కల్యాణకృత్ కశ్చిద్ దుర్గతిం తాత గచ్ఛతి'- మున్నగు పలుకులచే నమ్మకముగొలిపి యు న్నాడు. గంభీరముగను సానుగ్రహముగను ఇట్లు మాట యిచ్చినాడు — ''ఆ దురాచారి నన్ను భజించుచు శీఘ్రముగ ధర్మచిత్తుడగు చున్నాడు, నిత్యశాంతిని పొందుచున్నాడు, కౌంతేయ, నా భక్తు డెన్నడును వినష్టుడు కాడు, కృతార్థుడే యగును. నీ వీ విషయమును నిశ్చితముగ గ్రహించి ప్రతిజ్ఞాపూర్వకముగ- నుడువుము''. ఆత్మ నుజ్జ్వాత లూపు ఈ మాటలు మనకు దృఢవిశ్వాసముగలిగించు గావుత! అట్టి విశ్వాసము గలిగి నప్పుడు మన సర్వస్వము నతని పరము చేసి అర్జునుడొనర్చు కొన్నట్లుగా మనమును అతనినే మనకును సార థిగ నొనర్చుకొందుము.

రా ము ని యి చ్ఛ

(క థ)

ఒకపల్లెలో సాలెవా డొకడు ఉండెను. అతడు మిక్కిలి దైవభక్తి గలవాడు. అతని యందు విశ్వాసమును అతనిపైని ప్రేమయు లేని వారు లేరు. సంతలో తన సరకును అమ్ము కొనుట అతనికి మామూలు. కొన వచ్చిన వాడు ఈ గుడ్డ వెల ఎంత అని అడుగును, సాలె వాడు ''రామునిసంకల్పముచొప్పున నూలు వెల రూపాయ, నేతకూలి నాలుగు అణాలు, రాముని సంకల్పానుసారము లాభము రెం డణాలు. కాబట్టి రాముని సంకల్పానుసారము ఈ గుడ్డ వెల రూపాయ ఆ అణాలు అని చెప్పును. జనుల కతనియందు ఎంత నమ్మకము! కొన వచ్చిన వాడు ఆ వెలను ఇచ్చి గుడ్డను తక్ష ణమే కొని తీయును. ఆ సాలెవాడు యథార్థ దైవభక్తుడు. రాత్రిభోజనము కాగానే అతడు భగవన్నామములను పాడుచు మహిమలను కీర్తించుచు ధ్యానించుచు పెక్కు గంటలకాలము పూజామందిరమున గడపెడివాడు. ఒకనాటి రాత్రి ఎంత సేపటికిని అతనికి నిద్ర రా లేదు. పూజామందిరమున గూర్చుండి అతడు నడుమ నడుమ పొగ ద్రాగుచుండెను, అప్పు డొక జట్టు దొంగలు ఆ దారిని వచ్చిరి. తమ సరకు లను మోయుటకు వారి కొక మనుష్యుడు కావలసి వచ్చెను. వారు సాలెవానిని తమతో ర మ్మన్నారు, చేయి పట్టుకొని పిలుచుకొని పోయినారు. వారు ఎవరింటనో దోపిడిచేసి వచ్చినారు, ఆ సరకు మూటను వారు సాలె వాని తలపై నుంచి మోసికొని ర మ్మన్నారు. తటాలున పోలీసువారు అటువైపువచ్చిరి, దొం గలు పాఱిపోయిరి. కాని సాలెవాడు తన తలపై నున్న మూటతో పట్టువడినాడు. పోలీసులు అతనిని ఆ రాత్రి జైలులో ఉంచి మఱునాడు విచారణకై మాజిస్ట్రీటు నెదుటికి తెచ్చినిలిపిరి. జరిగిన సంగతిని తెలిసికొని ఊరివాడు అందరు ను న్యాయస్థానము [కోర్టు] నకు వచ్చిరి. మాజిస్ట్రీటుతో వారు ''న్యాయమూర్తిమహా

శయా, ఇతడు దోపిడి చేసి యుండ లేడు'' అని ఏకగ్రీవముగ జెప్పిరి. అంత మాజిస్ట్రేటు 'ఏమందువు' అని సాలెవానినే అడిగెను.

సాలెవాడు ఇట్లు అనెను — ''న్యాయమూర్తి మహాశయా, నిన్న రాత్రి రాముని సంకల్పానుసారము నేను భోజనము చేసి లేచితిని. తర్వాత రామునిసంకల్పానుసారము పూజామందిరమున కూర్చుంటిని. రామునిసంకల్పానుసారము నాటి రాత్రి చాలప్రొద్దుపోయినది. రామునిసంకల్పానుసారము నేను భగవద్ధ్యానము చేసికొనుచు భగవన్నామముల పాడుచు మహిమల కీర్తించుచు నుంటిని. అప్పుడు రామునిసంకల్పానుసారము ఒక జట్టు దొంగలు ఆ దారిని వచ్చిరి. రామునిసంకల్పానుసారము వారునన్ను తమతో లాగుకొనిపోయిరి. రామునిసంకల్పానుసారము వారు ఒకరింట దోపిడి చేసిరి. రాముని సంకల్పానుసారము వారు మూటను నా తల కెత్తిరి. సరిగా అదే సమయమునకు రాముని సంకల్పానుసారము పోలీసులు వచ్చిరి; రాముని సంకల్పానుసారము నను బంధించిరి, రాముని సంకల్పానుసారము రాత్రియంతయు నను వారు చెఱ యందుంచిరి. నేటిప్రొద్దున, న్యాయమూర్తి మహాశయా, రామునిసంకల్పానుసారము పోలీసులు నను దెచ్చి మీా యెదుట నిలిపిరి''. ఆ సాలెవాడు దైవభక్తుడని మాజిస్ట్రేటు గ్రహించి అతనిని విడుదల చేయించెను. ఇంటికి మరలి వచ్చుచు సాలెవాడు తన మిత్రులతో ''రాముని సంకల్పానుసారము నాకు విడుదల గలిగినది'' అనెను. [సూక్తిసుధ, పుటలు 295–7].

ఇంద్రియ పరీక్ష

డాక్టరు పోతుకూచి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు, ఎం. ఏ., ఎం. లిట్., పిఎచ్. డి.

మనకు కన్పించు ప్రపంచమును ఇంద్రియములద్వారా గమనించుచున్నాము. కన్ను, చెవి, ముక్కు, నాలుక, చర్మము, అనునవి బాహ్యముగానున్న ఐదు ఇంద్రియములు. ఆంతరమైన ఇంద్రియము మనస్సు, వీనివలన అనుభూతమగునది వాస్తవముగానున్న వస్తువని అనుకొనుచున్నాము. కాని ఈ ఇంద్రియముల స్వరూపమేమి? ఇవి వాస్తవముగా నున్నవా? అను ప్రశ్నలను విచేచింపవలెను. ఈ వివేచనతో ఇంద్రియములకే వాస్తవికత కన్పింపనిచో, తద్ద్వారా అనుభూతమగు ప్రపంచమునకు సత్యత సిద్ధముకాజాలదు. ఈ విషయమును ప్రపంచింపగోరి నాగార్జునుడు ఇంద్రియపరీక్షా ప్రకరణమును చెప్పినాడు.

చక్షురాదీంద్రియపరీక్షా

1. దర్శనం శ్రవణం ఘ్రాణం రసనం స్పర్శనం మనః
ఇంద్రియాణి ష డేతేషాం ద్రష్టవ్యాదీని గోచరః.

2. స్వ మాత్మానం దర్శనం హి తత్త్వమేవ న పశ్యతి
న పశ్యతి య దాత్మానం కథం ద్రక్ష్యతి త త్పరాన్.

3. న పర్యాప్తో ఽగ్ని దృష్టాంతో దర్శనస్య ప్రసిద్ధయే
సదర్శనః స ప్రత్యుక్తో గమ్యమానగతాగతైః.

4. నాపశ్యమానం భవతి యదా కించన దర్శనమ్
దర్శనం పశ్య తీ త్యేవం కథ మేతత్తు యుజ్యతే.

5. పశ్యతి దర్శనం నైవ నైవ పశ్య త్యదర్శనమ్
వ్యాఖ్యాతో దర్శనే నైవ ద్రష్టా చా ప్యుపగమ్యతామ్.

6. తిరస్కృత్య ద్రష్టా నా స్త్యతిరస్కృత్య చ దర్శనమ్
ద్రష్టవ్యం దర్శనం చైవ ద్రష్ట ర్యసతి తే కుతః.

7. ప్రతీత్య మాతాపితరౌ య థో క్తః పుత్రసంభవః
చక్షూరూపే ప్రతీ త్యైవ ముక్తో విజ్ఞానసంభవః.

8. ద్రష్టవ్య దర్శ నాభావా ద్విజ్ఞా నాది చతుష్టయమ్
నా స్తీతి; ఉపాదానాదీని భవిష్యంతి పునః కథమ్.

9. వ్యాఖ్యాతం శ్రవణం ఘ్రాణం రసనం స్పర్శనం మనః
దర్శనే నైవ జానీయా చ్ఛ్రోతృశ్రోతవ్య కాది చ.

ఇత్యాచార్య నాగార్జునపా దోపరచితాసు మధ్యమక కారికాసు
చక్షురాదీంద్రియ పరీక్షా.

[వివరణ]

1. చూచుట, వినుట, వాసనజూచుట, రుచిచూచుట, తాకుట అను క్రియలను జేయునవి కన్ను, చెవి, ముక్కు, నాలుక, చర్మము అనునవి ఐదింద్రియములు. ఆరవది మనస్సు. బౌద్ధులకు మనస్సుకూడ ఇంద్రియమే. అద్వైతులుమాత్రము మనస్సు నింద్రియ మనరు. ఈ ఆరింద్రియముల ద్వారా తెలియ బడు విషయములున్నవని లౌకిక ప్రజలు చెప్పుదురు.

2. కాని ఈ ఇంద్రియములే యుక్తి పూర్వకముగా సిద్ధము కాజాలవు. చూచునదికన్ను. చూడబడువస్తువునకు రూపము లేనిచో ఆ వస్తువును కన్ను గ్రహింపజాలదు. రూపమును మాత్రము కన్ను గ్రహింపగలదా ? అను ఆశంక ఇక వివేచింపబడుచున్నది.

కన్ను తన్ను తాను చూచుకొనలేదు. ఇట్లే చెవి తన్ను తాను వినలేదు. స్వస్వదర్శనాది క్రియలలో శక్తిరహితములైనవి ఇంద్రియములు. తన్ను తానే చూచుకొనలేని కన్ను లీలాదిరూపములనెట్లు చూడగలదు ?

3. ఐనను అగ్ని ఇతరవస్తువులను దహించుచున్నట్లు కన్ను తన్నుతాను చూడలేకపోయినను, ఇతరవస్తువుల నెందుకు చూడలేదని ప్రశ్నింపవచ్చును. కాని ఈ అగ్నిదృష్టాంతము

ప్రస్తుతవిషయమును సాధింపలేదు. గతాగత గమ్యమానములు కుదరజాలవని వెనుక చెప్పితిమి. ఇట్లే అగ్నికూడ దహింపబడినదానిని గాని, దహింపబడనిదానినిగాని, దహింపబడుచున్నదానినిగాని ఏమాత్రము దహింప జాలదని స్పష్టము. ఇదేవిధముగా చూడబడినది, చూడబడనిది, చూడబడుచున్నది అనువానిలో దేనిని కన్ను చూడలేదని చెప్పవలెను. కావున కన్ను తన్ను తాను చూచుకొనలేదు, అన్యవస్తువులను చూడలేదు అని సిద్ధమగుచున్నది.

4. చూడనప్పుడు చూచుచున్నదని చెప్పుట అసంగతము గనుక కన్ను వస్తువులను చూచునని చెప్పుట తగదు.

5. దర్శనస్వభావముగల కంటికి దర్శనక్రియతో సంబంధమున్నదా? లేక దర్శనస్వభావము లేని కంటికి ఈ దర్శనవ్యాపారముతో సంబంధమున్నదా ?

వస్తుతః కంటికి చూచు స్వభావమేఉన్నచో మరల కన్ను చూచుచున్నదని చెప్పితిమేని కంటికి రెండు దర్శనవ్యాపారములు రాగలవు. అప్పుడు ఒక్కొక్క కంటికి రెండుకన్నులు రావలెను. చూచుస్వభావమేలేని కన్ను దేనిని చూడలేదు. దర్శనక్రియారహితమైన నేత్రము నేత్రమే కాజాలదు.

చూచుటకు అనునది కుదరనిచో, చూచువాడుకూడ సిద్ధము కాజాలడు గదా!

6. చూచువాడులేనిచో చూచుటగాని, చూడబడు వస్తువుగాని ఉండజాలవు. ఇవి ద్రష్ట్రుసాపేక్షములు. చూచువానిని వదలివేసినచో దర్శనమాత్రయరహితమగును. ఆశ్రయమే లేనిచూపు ఎక్కడను ఉండజాలదు. చూచువాడొకడున్నచో, ఇతని స్వభావమే చూచుట కాగలదు గనుక ఇతనికి వేరొకదర్శనక్రియా సంబంధము కుదురదు.

7. "చూచుట, చూడబడువస్తువు అనువానిని ఆశ్రయించుకొని విషయసంబంధమగు జ్ఞానముకలుగుచున్నది. తల్లిదండ్రులను ఆశ్రయముగా జేసికొని పుత్రుడు జన్మించుచున్నాడు గదా! ఇట్లే చక్షువు, రూపము, చూచుట అనునవిలేవా?" అను ఆశంకలు కలుగవచ్చును.

8. ఈ ఆశంకకు సమాధానము చెప్పబడుచున్నది. చూచువాడులేడు గనుక ద్రష్టవ్యము, దర్శనము లేవనిచెప్పితిమి. అప్పుడు విజ్ఞానముమాత్రముండగలదని చెప్ప వీలుపడదు. దర్శనము, ద్రష్టవ్యము, విజ్ఞానము అనువాని కలయికవలన వచ్చు స్పర్శ అనునది విజ్ఞానమే లేనిచో ఉండజాలదు. స్పర్శలేనిచో వేదన ఉండదు. వేదనలేనిచో తృష్ణలేదు. ఇట్లు ఉపాదానాదులు సిద్ధము కాజాలవు.

9. దర్శనము విషయమున చెప్పిన యుక్తిని అనుసరించితిమేని శ్రవణము, ఘ్రాణము, రసన, స్పర్శ, మనస్సు అనునవి సిద్ధింపవు. ఇట్లే వినువాడు, వాసనచూచువాడు, రుచిచూచువాడు, తాకువాడు, మనోవ్యాపారము గలవాడుకూడ ఉండజాలరు. శ్రవణాది క్రియలుకూడ సిద్ధము కాజాలవు.

శ్రీ ఆచార్య నాగార్జునపాదులు రచించిన చక్షురాదీంద్రియ పరీక్ష అను ప్రకరణము.

"బాణవిద్యను అభ్యసించువారికి నేను చెప్పునది — మొదట అరటిచెట్టును గుఱిపెట్టవలెను, తర్వాత దీపపువత్తిని, ఆటు పిమ్మట ఎగురుచున్న పక్షిని". —శ్రీరామకృష్ణుడు.

ఆలోచనాపథము

ఒక "జీవి"

శ్రీ రమణమహర్షి తమభక్తకోటిని, మౌనముగ కొంత కాలము కూర్చొనియుండుట నభ్యసింపుమని చెప్పుచుండిరట. 1936 లో కార్తీక దీపపురోజులలో నేను వారి సాన్నిధ్యమున నొక వారమురోజులపాటుంటిని. అది మరపురాని యనుభవము. ఆశ్రమములో నే నడుగుపెట్టిన వెంటనే ఒక గొప్పశాంతిని అనుభవించితిని. పిమ్మట వారిసాన్నిధ్యమున కూర్చొనియుండి నపుడుగూడ నట్టిశాంతియే. వారు ఒకబల్లపై శాంతముగ కూర్చొని, ఎక్కడికో దూరప్రదేశమునకు చూపునిమిడ్చియుందురు. పరిచయస్థులతో అప్పుడప్పుడు మాట్లాడుదురు, భక్తులు ప్రశ్నలవేయుట అరుదు; ఆయనజవాబిచ్చుట అంతకన్న అరుదు. తమపుస్తకములను చదివి, సందేహముల బాపికొనుమని మహర్షి భక్తులకు చెప్పెడివారట. విదేశీయులుకూడ మౌనముగ వారి సాన్నిధ్యమున కూర్చొనియుందురు.

సాయంకాలములయందు, ప్రాతఃకాలమున బ్రాహ్మణులు, భక్తులు వారిని వేద ఋక్కులతో కొలిచెడివారు. ఆహా! పూర్వము మున్యాశ్రమములు ఇట్లు కదా ఉండియుండవలెనని నే ననుకొనెడివాడను.

నే నాశ్రమములో నున్నపుడు గుజరాతీ ఒకరు, బొంబాయి న్యాయవాది, అచ్చట స్వామి దర్శనార్థము కుటుంబముతో వచ్చియుండిరి, ఆయననాతో "ఇక్కడినుండి వెళ్లిన తరువాత నీకు శుభముకల్గును. ఇక్కడ ఎప్పుడునూ అంతయే" అని చెప్పిరి. ఆశ్చర్యము! అట్లే జరిగెను. 14 సంవత్సరముల పాటు వివాహముజేసికొన యత్నించియు, నటుల జరిగియుండలేదు. కాని, శ్రీరమణాశ్రమమునుండి మరలగనే, మొదట నొకచిన్ని ఉద్యోగమును, పిమ్మట వివాహమును నాకు ప్రాప్తించెను.

పాల్ బ్రంటన్ అను నొక ప్రఖ్యాత ఆంగ్లేయ తత్త్వవేత్త యీ ప్రపంచమంతయు తిరిగి, మూలమూలలనున్న మహాత్ములనందరిని సందర్శించెను. ఈయనుభవములనుగూర్చి వారు కొన్ని యుద్గ్రంథములవ్రాసియున్నారు. వీనిలో "ఇందియాయొక్క రహస్యములను వెదకుట" అనునది ఒకటి. ఈ పుస్తకములో తాను రమణ భక్తుడగుటనుగూర్చి ఆయన వ్రాసియున్నారు. తప్పక చదువదగినది.

తరువాత నొకసారి తిరువణ్ణామలై మీదుగా ప్రయాణ మొనర్చినను మహర్షుల దర్శన భాగ్యము నాకు దొరకలేదు. ఆశాభంగముతో నాఊరుదాటి వెళ్లితిని. ఇటీవల చెన్నపురిలోని ఒక వైశ్యునిఇంట నొక వివాహమునకు వెళ్లినపుడు, గోడలమీద నెక్కడజూచినను మహర్షి చిత్రములే, పెద్దవి. ఎంతో ఆనందముకలిగెను.

రామకృష్ణ, రమణులబోలిన మహర్షులు శతాబ్దముల కొకతూరి అవతరింతురు. ఈభగవత్కటాక్షమును మనము గుర్తెరింగి, తరింతుము గాక!

"నీరు చేతిని కాల్చును అందురు. నీటిలోని వేడిమి, నీటిలోని నిప్పు, చేతిని కాల్ప గలుగునే కాని, వట్టి నీరు చేతిని కాల్ప గలది కానే కాదు. ఇంద్రియములు తమ పనులను తామే చేయును అని మానవుడు అనును, కాని ఇంద్రియముల మఱుగున చైతన్యస్వరూపి యగు దేవుడున్నాడని అతడెఱుగడు".

—శ్రీరామకృష్ణుడు.

విచిత్ర విశ్వము

ఆయుర్వేదవైద్య శ్రీ వస్తాదు వేంకటస్వామిగారు

సోదరా, ఈ బ్రహ్మాండభాండములో నే
నొక చిన్న నలుసును. అనంతకోటిజీవరాసు
లలో నేను లెక్కా? పత్రమా? ఒక చిరుగాలి
విసరి ధూళిధూసరమును లేవ గొట్టి యే
మూలకో విసరి వేయునట్లు ఈ విశ్వము నన్ను
లక్ష్యపెట్టకుండ తన ఆట తా నాడుకొను
చుండగా, తనపాట తాను పాడుకొనుచుండగా,
నేను మాత్ర మీ విశ్వమును ఎందుకు లక్ష్య
పెట్టవలె అని మాత్రము కాదు నా సంకో
చము నా సందేహము—ఈ విశ్వము కన్నులు
లేని కబోది యని యనుకొనుచున్నావు. దాని
నడక గ్రుడ్డి దని నీ యభిప్రాయము నీ ఉనికే
దానికి తెలియ దని నీ యుద్దేశము. అది యెంత
అజ్ఞానావస్థ. ఈ విశ్వమునకు వెయ్యి కన్ను
లున్నవి. కాదు — అనంతకోటి నక్షత్రా
లన్నియు కన్నులే. విశ్వములోని ప్రతివస్తు
వును, ప్రతికార్యమును, ప్రతిజీవిని కూడ ఆ
కన్నులతో కనుపెట్టుచునే యున్నది. విశ్వము
చూపులో విభాగాలు లేవు. ఆ చూపునకు
ప్రతిజీవి యొక కేంద్రమే! ఒక లక్ష్యమే!
బ్రహ్మాండభాండాల నన్నింటిని ఎంత సమగ్ర
ముగా, ఎంత సంపూర్ణముగా, ఎంత నిష్పాక్షిక
ముగా చూచుచున్నదో ని న్నొక్కనిని గూడ
నంత సమగ్రముగా, అంత సంపూర్ణముగా,
అంత నిష్పాక్షికముగా అన్ని కన్నులతో అన్ని
వేళల కనుపెట్టుచునే యున్నది. విశ్వ మన
గానే వస్తువుల కూడిక కాదు. జీవుల లెక్క
కాదు. ఏది ప్రతి అణువునందు, ప్రతిజీవియందు
సంపూర్ణమో, సర్వమునందు కూడ అంత
సంపూర్ణము, అంత అనంతము. మనము ఈ
విచిత్రవిశ్వమును లక్ష్యపెట్టక పోయినను విశ్వ
ములోని కెల్ల నీవు ఒక్కడవే యైనట్లు విశ్వము
నిన్ను సంపూర్ణముగా లక్ష్యపెట్టుచు నీ భవిత
వ్యమును సమాదరణతో నిరంతరము నిరూ
పించుచునే యున్నది. ఈ విచిత్రవిశ్వములో
ప్రతిఅణువునకు ప్రతిజీవికి స్థాన మున్నది, ఉనికి
యున్నది. ప్రాముఖ్యము ఉన్నది. విశిష్టత
యున్నది. లోక మనుకొను హెచ్చుతగ్గులు,
న్యూనాతిరిక్తములు, కృత్రిమాకృత్రిమములు,
ఈ విచిత్ర విశ్వదృష్టిలో సర్వము సమానము.
సమస్త ధర్మములు విశ్వపోషకములు. జగత్తు
నకు అగ్ని ఎంత అవసరమో నీరు గాలి అంత
అవసరములే అయినను వాని ధర్మములు వేరు.
లోకము చఱచు చప్పట్లను బట్టి ప్రాముఖ్యా
లను నీవు నిర్ణయింపకుము. నీవు విశ్వమును
ఎంత వఱకుపలక్షించి ఎట్టి బలిదానము చేయ
గల్గుచుంటివో నీ ప్రాముఖ్యము అంతప్రమా
ణాన పెరుగుచుండును. ఈ లోకమే విశ్వ మని
భ్రమింపకు, ఈ లోకము ని న్నాదరింపక పోవు
గాక! బహిష్కరించి పీడించినను పీడించు
గాక! కాని విశ్వజనని నిన్ను విడనాడదు.

తల్లియంకమే నీ రంగభూమి. తల్లిప్రేమ
బాహుబంధములనుండి ని న్నెవ్వరు తప్పింప
గలరు? లోకము గతానుగతికముగా నిర్దే
శించు కొలతలను, ప్రమాణములనుబట్టి నీ జీవ
నమున కీ విచిత్ర విశ్వమున విలువ కట్టుకొనుట
సరి కాదు. నీ ప్రాముఖ్యము నీది. నీ భవిత
వ్యము నీది, నీ వొక్కడవు లోపించినను విశ్వ

మే తారుమారై యూర కుండును. ఇక నీ ప్రాముఖ్య మెట్టిదో నీవే యూహించుకో.

విశ్వజనని సర్వాంగసుందరి. నీవు తల్లి యవయవములలో నొక యంగమే యగుదువు గాక. ఆ యొక్క అంగము లేక పోయినచో నీ తల్లి వికలాంగిని, కురూపిణి కాదా! నీ తల్లి పాద నఖాగ్రలేశములో నీ వొక నఖాగ్రలేశ మైనను, ఆ నఖాగ్రలేశము నిండు దీప్తితో ప్రకాశించినచో నా తల్లి యెంత పరమానందభరితురా లగునో యోచించుకొనుము. అప్పుడు నీనుండి ప్రకాశించి ప్రకటిత మైన వెలుగు జిలుగు ఎంతమంది దుఃఖతమస్సులను పటాపంచలు గావించి ప్రశాంతి దాయక మగునో!

ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః.

మాతృ శ్రీ శారదాదేవి

[శ్రీమద్గంభీరానందవాణి]

అవతరణము

జయరామవాటి గ్రామములోనికి ముఖర్జీలు ఎప్పుడు వచ్చి చేరిరో మన మెఱుగము. ప్రాచీనపత్రాలు రెండు ఉన్నవి. వానివలన 1669 వ సంవత్సరమధ్యమును శ్రీ చైతన్యసింహు డను విష్ణుపూరు రా జొకడు ముఖర్జీవంశ మూలపురుషు డైన ఖేలారాము అను నొకనికి కుటుంబభృతికై యు ధర్మదేవారాధనకై యు ఆఱు ఎకరాల పొలమును పన్నులు శిస్తు లేవియు కట్టవలసిన బాధ్యత లేని పద్ధతిలో దాన మిచ్చినట్లు తెలియుచున్నది. ముఖర్జీ లంతకు పూర్వమే ధర్మదేవారాధకులుగ నుండి ఆ యారాధన నిర్వహణార్థమే ఈ గ్రామమునకు వచ్చి యుండ వచ్చును. బౌద్ధదేవతలలో ధర్మదేవుడు ముఖ్యుడు. ఆయన పెక్కు నామములతో విలసిల్లు చుండెను. అది వంగదేశ చరిత్రములో హిందూమతము బౌద్ధమును బౌద్ధదేవతలను తనలోనికి ఆకర్షించుకొనుచున్న సంధియుగ మేమో! ఈ పల్లెలో పద మిడిన వెంటనే ముఖర్జీలు తత్ప్రాంతీయ హిందువులకు కులపురోహితులై, క్రమముగ హిందూమతమునే సర్వప్రధానముగ జేసిరి. వా రారాధించు చుండిన హిందూదేవత సింహవాహినియే వారికి ఇలువేలు పైనది.

ముఖర్జీల మొదటి బస ఇప్పుడు మాతృశ్రీ గుడి ఉన్న చోటనే ఉండె నేమో. ఏల యన గుడికి పునాదులు వేయుటకై త్రవ్వుచుండినపుడు నల్లరాతి శివవిగ్రహాము దొరకినది. ఈ విగ్రహమును ముఖర్జీ లొకప్పుడు ఆరాధించు చుండి యుండ వలెను. మాతృశ్రీ ఇచ్చట తనకు తొమ్మిదేండ్ల వయస్సు వచ్చు వఱకు నుండెను.

ఆమె వివాహ మైనదియు ఇచటనే. ''నా పెండ్లి ప్రాతింట జరిగినది. తర్వాత నా తొమ్మిదవ యేట క్రొత్తింటికి వచ్చి చేరితిమి. ఏల యన ప్రాతిల్లు మాకు బొత్తిగా చాల కుండినది'' అని శారదామాత స్వయముగ చెప్పియున్నది. ఈ క్రొత్తిల్లు ఆమె సోదరులలో వరదుని భాగము నకు వచ్చినది.

ముఖర్జిల వంశమున సర్వగుణభవ్యుడు రామచంద్రుడు. ఆయన కిష్టదేవత శ్రీరాముడు. దైవభక్తియు మధురచిత్తవృత్తియు ఎల్లర యెడ కనికరమును గల ఆయనపై జయరామవాటి గ్రామవాసుల కెంతో గౌరవము. సిహోడులో శ్రీహరిదాసమజుందారుగారి పుత్రిక యైన శ్యామసుందరీదేవిని రామచంద్రుడు వివాహ మాడెను. ధర్మాచరణమున పతికి దీటు వచ్చు సతి ఆమె. ఆమె పవిత్రతను సరళతను స్థైర్యమును పల్లెప్రజలు సదా కొనియాడు చుండెడి వారు. మాతృశ్రీ శారదాదేవి ఈ భక్తదంపతుల పుత్రిక. తన తల్లిదండ్రులను గూర్చి మాతృశ్రీ అప్పు డప్పుడు కొన్ని వాక్యములు చెప్పి యున్నది. ఆ వాక్యములవలన వారిపట్ల ఆమె భక్తి ఎట్టిదో, వారి సచ్ఛీల మెంతటిదో మనకు తెలియును. ఇవే ఆమె వాక్యాలు——''నా తల్లిదండ్రులు చాల మంచి వారు. మా నాయన గొప్ప రామ భక్తుడు, సనాతనాచారనిష్ఠుడు, వర్ణాంతరులు ఏమి దానము చేసినను స్వీకరింపడు. మాఅమ్మకు ఎంత దయ! అన్నార్థులకు అన్నము పెట్టుటలో ఆమెకు ఎంత శ్రద్ధ! వారిని ఆమె ఎంత శ్రద్ధగా విచారించుకొనెడిది! ఎంత అమాయకురాలు! మా నాయనకు పొగత్రాగుట ఇష్టము. అయనను చాల నిగర్వియు . సరళస్వభావుడును కావున తన వాకిలి మీదుగ ఎవరు పోయినను వారిని మైత్రితో ఆహ్వానించి ''సోదరా, కూర్చుండుము, పొగత్రాగుము'' అనెడి వాడు. స్వయముగ హుక్కాను మాటిమాటికి నింపి యిచ్చెడి వాడు. శాంతాత్ములు కాని తలిదండ్రులకు బిడ్డగ అవతారమూర్తి జనించునా? మా అమ్మ సాక్షా ల్లక్ష్మియే. సంవత్సరము పొడుగునను ఆమె వస్తువులను సేకరించి వానిని చక్కగ అమర్చి ఉంచెడిది. 'నా కుటుంబము భగవంతునకును భగవద్భక్తులకునే' అనుచుండును ఆమె. కుటుంబము ఆమె సొంతజీవితమున అంగభూత మయ్యెను. దానిని సుస్థితిలో ఉంచుటలో ఆమె చూపని శ్రద్ధ కలదా?''

రామచంద్రునకు త్రైలోక్యనాథుడు ఈశ్వరచంద్రుడు నీలమాధవుడు అని మువ్వురు తమ్ములుండిరి. అందఱును ఏకకుటుంబముగ ఉండిరి. వీరు సంపన్నులుగ ఎన్నడును ఉండ లేదు. సేద్యముచేతను పౌరోహిత్యముచేతను ఎట్లో జీవితము గడపుచుండిరి. ఐనను రామచంద్రుని దానాభిరతి నిరర్గళము. మనకు అందుంగూర్చిన నిదర్శనములు కాలక్రమమున కనిపింపనున్నవి.

సిహోడు ఉత్తరభాగాన తండ్రియింట నుండగా ఒకప్పుడు శ్యామసుందరీదేవి మారేడు చెట్టు క్రింద కుమ్మరివాని పొయ్యికి ప్రక్కన చీకటిలో కూర్చుండ వలసి వచ్చినది. తటాలున పొయ్యి ఉన్న వైపునుండి ఘల్లుఘల్లు మను చప్పుడు విన నై వృక్షశాఖలనుండి చిన్న బాలిక యొకతె దిగి వచ్చినది. ఆమె తన మృదుహస్తములతో శ్యామసుందరీదేవిని కౌగిలించుకొనెను. శ్యామసుందరీదేవి స్మృతి తప్పి పడిపోయెను. ఎంత సేపు అట్లు పడి యుండెనో ఆమెకు తెలియదు. బంధువు లామెను అన్వే

షించుచు వచ్చి యింటికి కొంపోయిరి. స్మృతి గల్గినప్పుడు ఆమెకు ఆ చిన్న బాలిక తన గర్భములోన చొచ్చుకొని ఉన్నట్లు అనిపించినది.

అప్పుడు రామచంద్రుడు తన కుటుంబమునకు వలసిన ధనము గడించు నుపాయముల వెదకుచు కలకత్తాలో నుండెను. కుటుంబ దారిద్ర్యమును గూర్చిన మనోవ్యధ ఆయన కెక్కువగ నుండెను. కలకత్తాకు బయలుదేఱుదమని నిశ్చయించుకొనుటకు మును పొక నాడు ఆ యాలోచనలోనే నిమగ్నుడై యుండి నిదురించెను. కల గాంచెను. కలలో బంగారు చాయ నెమ్మేను గల కన్య యొక్కర్తు వెనుకనుండి వచ్చి తన మృదుహస్తములతో అతని మెడను కౌగిలించుకొనె నట. నిరూపమాన మైన ఆమె సౌందర్యమును, వెల యిడ రాని యామె యాభరణాలను గనిన, ఆమె మామూలు వ్యక్తి కా దనుట స్పష్ట మగుచుండె నట. అతి విస్మితుడై రామచంద్రుడు 'అమ్మాయి, నీ వెవరు' అని అడిగినా డట. ఆ కన్నె మృదుమధుర కంఠమున 'నీకొఱకే వచ్చితి నిటకు' అనెనట. ఇది స్వప్నవృత్తాంతము. నిదుర మేలుకొనిన పిదప, తనకు ఆలాగు దర్శన మనుగ్రహించినది భాగ్యాధిదేవత యగు సాక్షా ల్లక్ష్మియే అను నమ్మిక మతని మనమున పెంపొందెను. మొదట అనుకొన్నట్లే అతడు కలకత్తాకు పోయెను. ధనాన్వేషణములో అతడు ఎంతవఱకు కృతార్థు డయ్యెనో మే మెఱుగము కాని ఇంటికి మరలిన వెంటనే. ప్రియురాలికి గలిగిన యనుభూతిని వినెను. తాను ఆధ్యాత్మికచిత్తుడు కావున నిరభ్యంతరముగను పూర్తిగను నమ్మెను. అప్పటి నుండి దివ్యశిశుజన్మమును ప్రతీక్షించుచు ఈ పుణ్య బ్రాహ్మణ దంపతులు అత్యంత పవిత్ర జీవితముల గడపు చుండిరి. మాతృశ్రీ జన్మించు వఱకు రామచంద్రుడు తన సతిని ఎప్పుడును స్పృశింపనే లేదు. అతని కామెయెడ ఆదరమతిమాత్రము. అనన్యలభ్య మగు తన భాగ్యమును శ్యామసుందరీదేవి చక్కగ నెఱుగును. పిదప చిరకాలమునకు ఆమె యోగిన్మాతో ఇట్లనెను. "నేను గర్భిణిగ నుండినప్పుడు ఎంత సౌందర్యవతిగ అగపడెడిదానను! శిరోజములు ఎంత దట్టము! నాకు ఆ దినాలలో కానుకలుగ అర్పితము లైన వసనము లెన్ని!"

క్రమముగ కానుపు దినాలు దరిసినవి. శరత్తు దాటినది. పుష్యమాసము అప్పుడే ప్రారంభ మైనది. వంగ దేశీయ గ్రామ ప్రజలకు సంవత్సరములో చాల సుఖకరము లైన నెలలో పుష్య మొకటి. పైరు కోత లైనవి. ధాన్యాల కొట్లు నిండి ఉన్నవి. చుట్టుపట్ల పొలాలలో వేసవి దినాలకు అందునట్లు సస్యములు పెరుగ జొచ్చినవి, కోతపండుగ ముగిసినది. భక్ష్యాల విందులు భుజింప పసిపిల్లలు ధనుస్సంక్రాంతిపండుగకు నిరీక్షించుచుండిరి. క్రైస్తవ లోకము క్రిస్తుమసు దినానందానుభూతికి ఉవ్విళులూరుచుండినది. ఆ నెలలో కాళీ నారాధించిన ఫల మెక్కువ కావున తాంత్రికులు కాళిగుడుల కెక్కువగ వచ్చుచు బోవుచుండిరి. అది ధనుస్సంక్రాంతిదినము. సంవత్సరమున కంతటికిని దీర్ఘతమ మైన రాత్రి గడచినది. సూర్యుడు ఉత్తరమునకు మరల నున్నాడు. అది హిందుదేతలును దేవేరులును ఆఱు మాసాల నిద్రనుండి మేల్కాంచు దినము. అట్టి కాలమున 1853 వ సంవత్సరము డిసంబరు తే 22 ది పుష్యాష్టమి గురువారము, నిశీథినీదేవి జయరామవాటి ప్రజలను నిదుర బుచ్చ కప్పిన చుక్కల కంబళముం బోని చుక్కల రాత్రి

వేళ రామచంద్రు నింట శంఖములు మ్రోగి శ్రీ శారదామణీదేవి అవతరించిన దను మంగళ వార్తను వెల్లడించినవి. వెంటనే ఒక జోస్యుని పిలిపించిరి. తత్కాల గ్రహ నక్షత్ర స్థితులను బట్టి శిశువునకు ఠాకూర్మణి అను పేరు యథావిధిగ పెట్టబడెను. కాని ఆమెగారి 'శారదామణి' అను పేరే జనప్రీతి నెక్కువగ చూఱగొనెను.*

శారద తన తల్లిదండ్రులకు ప్రథమ సంతానము. పిమ్మట కాదంబిని యను చెల్లెలొకతె పుట్టినది. అటు తర్వాత ప్రసన్నకుమారుడు ఉమేశచంద్రుడు కాళీకుమారుడు వరదాప్రసాదుడు అభయచరణుడు అను నైదుగురు తమ్ములు పుట్టిరి. కొకందము సుధారామచక్రవర్తిని పెండ్లాడిన వెంటనే కాదంబిని మరణించినది. ఆమెకు బిడ్డలు పుట్ట లేదు. ఉమేశుడు కూడ పెండ్లి కాక మునుపే తన పధునెనిమిదవ యేటనో పందొమ్మిదవ యేటనో మరణించెను. అభయుడును వైద్యపరీక్షలో నెగ్గిన వెంటనే తన భార్యను పుత్రికను విడిచి లోకాంతరగతుడయ్యెను. ఆ పుత్రికను గూర్చి, మీద విశేషముగ చెప్ప వలసి యుండును. తక్కిన సోదరులు పెరిగి పెద్ద వారై వేఱు వేఱు కాపురాల వారై తమ తమ కుటుంబాలను పోషించుకొను చుండిరి. తండ్రితాతల నాటి తమ యింటికి దక్షిణముగ కాళీమామ† తన యింటిని కట్టుకొనెను. ఆ యింటి ఈశాన్యముగ వరదయ్యమామ యిల్లుండెను. అందుకు నైరృతిగ కలుగెడె అను సరస్సున్నది. దానిని మునుపే పేర్కొని యున్నాము. ఆ నీళ్లతోనె ముఖర్జీలు తమ గృహాపరికరాలను శుద్ధి చేసికొను చుండిరి. మాతృశ్రీగుడికి దక్షిణముగను కాళీమామ యింటి కుత్తరముగను మామ ప్రసన్ని యిల్లున్నది. మాతృశ్రీ తన జీవితమున విశేష భాగమును ప్రసన్ని కుటీరముననే గడపినది. రామకృష్ణమఠాధికారులు ఇప్పుడు ఆ కుటీరమును కొని దానిని అమ్మగుడి ఆస్తులలో చేర్చి వేసినారు. పుణ్యపుకూరును మాతృశ్రీ క్రొత్తిల్లును ఆ ఆస్తులలోనే చేరి యున్నవి. ఆ కుటీరమున కుత్తరముగ ఉన్న వాకిలి మామ సూరయ్య (సూర్యుని)ది. సూర్యుడు ఈశ్వరచంద్రముఖర్జీకి పుత్రుడు. ఈశ్వరచంద్రముఖర్జి మాతృశ్రీ పినతండ్రులలో ఒకడు. పినతండ్రులలో పెద్దాయన త్రైలోక్యుడు. అతడు సంస్కృతపండితుడు. పెండ్లి యైన వెంటనే నడివయస్సులో అతడు మరణించెను. కడగొట్టు పినతండ్రి నీలమాధవుడు బ్రహ్మచారిగనే రామచంద్రు నెడబాయకుండెను.

మామప్రసన్ని మొదటి భార్య రామప్రియాదేవి. ఆమె గతింపగా నతడు సువాసినీ దేవిని పెండ్లి యాడెను. నళినియు సుశీలయు పెదభార్య కూతుండ్రు. చినభార్యకు 'కమల'

* రెండు పేళ్లు పెట్టుట ఆచారము. ఒకటి జ్యోతిషశాస్త్రానుగుణమైనది, ఒకటి మామూలు వ్యవహారమునకు ఉపయోగించునది. మామూలు వ్యవహారమునకై శిశువునకు మొదట క్షేమంకరి అను పేరు పెట్టినారట. కాని శ్యామసుందరీదేవి తోబుట్టువులలో నొకతెకు శారద యను కూతు రొకతె పుట్టి గతించెను. జ్ఞాపకార్థము ఆ పేరును ఈ శిశువునకు ఆమె పెట్టించినదట. ఈ సంగతిని మాతృశ్రీయే శ్రీ గౌరీశ్వరానందస్వామికి చెప్పెనట. ఆయన మాకు తెలిపినాడు.

† మాతృశ్రీ భక్తులకు ఆమె సోదరులను మామ లనియు, వారి భార్యలను అత్త లనియు, వారి దుహితలను అక్కచెల్లెండ్ర నియు, వ్యవహరించుట పరిపాటి.

'విమల' అను సుతలు మాతృశ్రీ జీవించి యుండగనే పుట్టిరి, గణపతి అను తనయుడు ఆమె మరణానంతరము పుట్టెను. కాళీమామకు సుబోధ్బాలాదేవియందు 'భూదేవ' 'రాధారమణు' లను నిద్దఱు పుత్రులు పుట్టిరి. మామ అభయుడు మరణింపగా, అతని భార్య సురబాలయు, పుత్త్రిక రాధారాణియు మిగిలి రని పైని చెప్పి ఉంటిమి కదా. రాధారాణికి రాధు అనియు రాధి అనియు కూడ ముద్దు పేళ్లు. మామప్రసన్నుడు కలకత్తాలో పౌరోహిత్యము చేసి ఏదో కొంత అధికపడి ధనము గడించుచుండును. జీవితప్రారంభదశలో పేదఱిక మనుభవించిన వాడైనందుచేత నేమో మిక్కిలి మిత మైన వ్యయము చేయును. మిగుల్చుకొన్న పైకము పెట్టి అతడు పొలాలను ఎడ్లను కొని తన పరిస్థితిని బాగుపఱచుకొనెను. కాళీకుమారునకు చిరాకు ఎక్కువ. అతనికంటె ముందు పుట్టిన బిడ్డలు కొందఱు మరణించియుండినందున అతని తల్లి దుఃఖపరవశురా లయ్యె నట. అప్పుడు కాళి నుపాసించు మహిళ యొకతె ఆమెకు కొన్నిమందు లిచ్చి దీవించిన దట. అందు మీదట కాళీకుమారుడు పుట్టెను. అతని కున్న కస్సు బుస్సు మను స్వభావమునకు కారణ మదే. కాళి జయరామవాటిలోనే ఉండెను. సనాతనాచారనిష్ఠుడును నిత్యనైమిత్తికకర్మానుష్ఠానపరుడును అగుటచేత అతని పట్ల జనులకు ఎంతో గౌరవము. వరదయ్యమామ కూడ జయరామవాటిలోనే ఉండువా డైనను ప్రసన్నునికి సాయపడుటకై తఱచు కలకత్తాకు పోవు చుండెను.

మాతృశ్రీ బాల్యము గడచిన దొక పేద కుటుంబములో. కాని ఆ పేదఱికమే ఒక విధ మైన వరముగ నై, ఎల్లరయెడ ప్రేమను జూపు నవకాశముల నెక్కువగ నిచ్చి, జీవితమాధుర్యమును హెచ్చించెను. రామచంద్రుడు తన పొలములో పండించు వరి కుటుంబవ్యయాలకు చాలుట లేదు, కావున అతడు కొంచెము ప్రత్తిని కూడ పండించుచుండెను. శ్యామసుందరీదేవి పసిపిల్ల యైన శారద నెత్తుకొనియే ప్రత్తిపొలాలకు పోయెడిది, పిల్ల నట పరుండబెట్టి తాను ప్రత్తికాయలను కోసెడిది. శారద కొంత ఎదిగిన పిమ్మట తల్లికి ఈ పనిలోను, జందెములకు వలసిన నూలు వడకుటలోను సాయపడుచుండెను. జందెముల అమ్మకముచే లభించు పైకము వీరింటి గుడ్డల ఖర్చుకును మఱికొన్నింటికిని అయ్యెడిది. తమ్ములను చూచుకో వలసిన పని కూడ శారద కుండెడిది. "గంగకు స్నానమునకు పోవు నప్పుడు కూడ తమ్ములతోనే పోవుట నాకు వాడుక. గంగ అనగా ఆమోదరనదియే. అదియే మాకు గంగ. ‡ స్నానానంతరము అక్కడే వారును నేనును బొరుగులను తిందుము. పిమ్మట వారిని నే నింటికి తెత్తును. గంగ అనిన నాకు ఎప్పుడును విశేషాభిమానము" అన్నది అమ్మ. తన తక్కినపనులను గూర్చి ఇట్లన్నది — "బాలికనుగ ఉండినప్పుడు మెడబంటి నీట దిగి పశువులకు పచ్చిక కోసెడి దానను. బొరుగులను పొలాలకు కొంపోయి పనివాండ్ర కందించెడి దానను. ఒకసంవత్సరము మిడుతలు పైర్లను చాలవఱకు పాడు చేసినవి. అప్పుడు ధాన్యమును ప్రోగుచేయుటకు నేను పొలముల వెంట తిరిగితిని". తన చదువును గూర్చి ఇట్లు చెప్పినది—

‡ కాలవిశేషములలో సకలజలాశయములును గంగాతుల్యము లగు ననుట ప్రజల నమ్మకము. అందులకు వేద ప్రమాణమును గలదు.

''ప్రసన్నుడు రామనాథుడు మున్నగు వారు బాలకులుగ నుండి బడికి పోవుచుండి నప్పుడు నేనును వారి వెంబడి ఎప్పుడైన పోవుచుంటిని. అట్లట్లు ఏదో కొంత నేర్చుకొంటిని''.

అప్పుడప్పుడు తన పసిప్రాయమును గూర్చి ఆమెయే సంక్షేపముగ చెప్పు విషయాలే కాక, సమకాలికుల వలన తెలియనైన సంగతులును కొన్ని కలవు. శ్రీరాజ్ముఖర్జీగారి సోదరి అఘోర్మణీదేవి మాతృశ్రీకి బాల్యసఖి, క్రీడాసఖి. ఆమె ఇట్లు చెప్పినది — ''మాతృశ్రీ మిక్కిలి సరళస్వభావ. సారళ్యమే ఆమెలో రూపుదాల్చినది. చిన్ననాటి వేడుకలలోను క్రీడలలోను ఆమె సాధారణముగ ఇంటియొడయడుగనో ఇల్లాలుగనో నటించెడిది. ఆ సందర్భాలలో ఎవరికిని ఆమెతో ఎట్టి వాదులాటయు లేదు. ఆమె తానే బొమ్మలను చేసి వానితో ఆడుకొనుచుండెను. కాళీ లక్ష్మి విగ్రహాలను చేసి వానిని బిల్వదళాలతోను పూలతోను బూజించుట ఆమెకు ఎక్కువ ప్రియము. ఇతర బాలికలలో జగడములు గల్గిన, ఆమె మధ్యవర్తినియై జగడములను సరిపెట్టి సౌహార్దమును మరల నెలకొల్పెడిది. ఒకనాడు జగద్ధాత్రిపూజ జరుగుచున్నప్పుడు హాల్దెపుకూరువాడగు శ్రీ రామహృదయఘోశాలు అట ఉండెను. దేవియెదుట ధ్యాననిమ్నయై యున్న మాతృశ్రీని చూచి, రెప్ప వ్రాల్పక చాలసేపు ఆమెపైనే కన్నుంచి యుండెను. చూడగా చూడగా దేవివిగ్రహ మిది మాతృశ్రీశరీర మిది అని గుర్తింప లేని దశకు వచ్చి భయపడి అటునుండి పోయెను''. మఱి కొందఱు వృద్ధులు ఇట్లన్నారు— ''చిన్ననాటినుండి శారద తెలివికలది, శాంతస్వభావ, సన్మార్గవర్తిని. శ్రద్ధగా పనులు చేసెడిది. పనిని చేయుమని ఆమె నెవరైన కోర వలసిన జరూరే ఉండెడిది కాదు. ఆమె తనంతటనే చాల శ్రద్ధగాను సమయస్ఫూర్తితోను తన పనులను నిర్వర్తించుకొనెడిది''.

ధ్యానములో మాతృశ్రీ జగద్ధాత్రిలో లీన అగుట! తలవని తలంపుగా అటు వచ్చిన యొక ప్రేక్షకుడు దానిని జూచి ఆశ్చర్యస్తబ్ధుడగుట! ఈ సంభవము శారదమ్మ నిరుపమానచరిత్రములో తక్కిన అంశములతో సంబంధపడనిది కాదు. మాతృశ్రీ పసిబాలగా ఉన్నప్పుడు ఆమెలో దివ్యత్వము, మానవత్వముతో అద్భుతమేళనముబొంది యుండినది, దివ్యత్వమే మొగ్గగను ఉండినది. ఇందుచే ఆమె బాల్యమునకు వింత గొలుపు ప్రత్యేకత సిద్ధించినది. తర్వాతి దినాలలో ఆమెనుగూర్చి ఎవరు ఏమనుకొన్నను, ఆమెలో సాధారణముగ మానవత్వమే ప్రకట మగుచుండెను. కాని ఏకాలమునుగూర్చి ఇప్పుడు వ్రాయుచున్నామో ఆ కాలమున అంతకుముందే. ఏ పైలోకములో నుండియో అవతరించిన ఆమె స్వర్గమర్త్యాల కూడలిలో నిలబడి ఎటు తిరుగుటకును పాలుపోక ఉండినదా అనిపించును. లేక ఆ పసిప్రాయాన దివ్యత్వమే హెచ్చుగ ఆవరించియుండ వలసినట్లు దైవనిర్ణయ మేమో! కావున ఆ దినాలనుగూర్చి చెప్పుచు అమ్మ ఇట్లన్నది. ''సఖి, మనసులో పెట్టుకో. నేను పసిపిల్లనుగా ఉండి నప్పుడు నాకు సవయస్కయైన మఱి యొక పసిపిల్ల సదా నావెంబడి నుండెడిది, నా పనిలో నాకు సాయపడెడిది, నాతో ఆడుకొనుచుండెను, వేఱెవరైనను దరిసి నప్పుడు మాత్రము ఆ పిల్ల మఱుగుపడిపోవు చుండెను. నాకు పదిపదునొకం డేండ్ల వయస్సు వచ్చువఱకు

అశ్లేజరుగుచుండెను.''* గొడ్లకై గఱికకోయుటకు ఆమె నీట దిగినప్పుడు సవయస్క యైన ఆ పిల్లయు ఆమెకు తోడ్పడుటకై అగపడెడిది. ఆపిల్ల కోసి పెట్టిన గడ్డికట్ట నొకదానిని మాతృశ్రీ గట్టుపై వేసి వచ్చు నప్పటికి మఱియొక కట్ట సిద్ధముగ ఉండెడిది.

ఆ పసిప్రాయములో అమ్మ ఎంతగా పనులలో వ్యగ్రురాలై ఉండెడిదో మనకు ఈపాటికి తెలిసిపోయినది. వంట మొదలైన గడ్డుపనులకు ఆమె తఱచు పూనుకో వలసి వచ్చెడి దని ఆమె జ్ఞాపికలవలననే తెలియుచున్నది. ఆపె కష్టాలకు ప్రాలుమాలనిదియు, ఈడుకు మించిన బుద్ధిగలదియు ఐనను గాటా పనులకు కావలసినంత సత్తువ ఆమెచేతులకు లేనందున పొయిమీద నుండి పెద్ద పెద్దపాత్రలను దింపుకోవలసి వచ్చినప్పుడు అందుకై ఆమెతండ్రినితోడ్పుఱచుకొనెడిది. ఇంటికి కావలసిన నీళ్లను చెరువు నుండి బిందెలలో మోచి తెచ్చుటయు ఆమె పనియే. దీనినే అవకాశముగా గొని ఆమె బిందె సాయమున ఈత నేర్చుకొన్నది

ఆమె పదునొకండవ యేట (1865) పల్లెలలో దారుణక్షామము గలిగినది. ఆమెతండ్రి చేర్చిపెట్టుకొనియుండిన ధాన్య ముండెను. తాను సంపన్ను డెంతమాత్రమును కాక పోయినను, చుట్టుపట్ల ప్రజల దుఃస్థితిని జూచి హృదయము కరగి, తన యొద్ద ఉన్న ధాన్యముతో అతడు ఉచితభోజనశాల నొకదానిని ప్రారంభించెను. మాతృశ్రీయే ఈ వృత్తాంతము నిట్లు చెప్పియున్నది — 'ఒకప్పుడు ఎంతటి ఘోర క్షామముగల్గినది! ఆకలిచే మలమలమాడుచు మా యింటికి ఎంతమంది ప్రజలు వచ్చెడివారు! క్రిందటి సంవత్సరము మిగుల్చుకొన్న ధాన్యము మాయొద్ద కొంత ఉండినది. మా నాయన ఆ ధాన్యమును దంపించి బియ్యమును పప్పును కలిపి వేడి కిచ్చుడి తయారు చేయించెను. ''ఇంట అందఱును ఈ కిచ్చుడినే తిన వలెను. ఇంటికి వచ్చిన వారికిని దీనినే వడ్డింప వలసినది. అమ్మాయి శారదకు మాత్రము మేలి రకపు బియ్యమును వేఱుగా వండి పెట్ట వలసినది'' అని మా నాయన ఏర్పాటు చేసినాడు. కొన్ని కొన్ని దినాలలో వచ్చిన మూకకు, మాయింట నున్న చ్చుడి చాలక పోయెడిది. మరల వంట ప్రారంభము చేయ వలసినదే. అతిథులకు ఆకులలో వేడి కిచ్చుడి వడ్డింపగనే, దాని వేడి నార్చుటకై నా చేతులతో నేను విసరుచుంటిని. ఏల యన ఆకలికి నకనకలాడువారు పాపము! జాగు నోర్తురా? ఒకనాడు ఒక పిల్ల వచ్చినది. ఆపె బాగ్ది తెగదో డొము తెగదో! ఆమె కుఱులకు నూనె లేక బిరుసెక్కియుండెను, కన్నులు వెఱ్ఱిదాని కన్నులవలె కెంపెక్కియుండెను. బియ్యపు పొట్టు నానవేసియున్న పాత్రయొద్దకు పరుగున బోయి ఆమె దానిని నోట గ్రుక్కుకొన దొడగెను. 'లోపలికి రా కిచ్చుడి తిను' అని జనులు వేసిన కేకలు ఆమెచెవిని జొరవాయెను. కొంత పొట్టును తిన్న తర్వాతనే ఆమెకు ఆ కేకలు వినబడినవి. అప్పటి కాటకము అంతటిది, అంత దారుణమైనది. అప్పుడు నేర్చుకొన్న గుణపాఠముచేతనే, ప్రజలు పండిన ధాన్యములో కొంత నిలవ యుంచి భద్రపఱుప నారంభించిరి''.

సరళములును సహజములును నిరుపమానములును అగు ఈ మాటలలో అమ్మ భా:

* గురుదేవుని నిర్యాణానంతరము మాతృశ్రీకి ఇట్టి బాలికాదర్శనము మరల గలిగినది. చూ. ప్ర ౧౪.

కాలాన వేలకొలది భక్తుల డెందములలో మాతృపీఠమును నిరాఘాటముగా అధిష్ఠింపనున్న ఆమె! — అల నాటి వృత్తమును చిత్రించినది. ఇందునుండి పనులలో ఆమె శ్రద్ధ మనకు తెలియుచున్నది. ఆకలికి మలమల మాడుచున్న దీనులకు వేడి కిచ్చుడి వడ్డించి దాని వేడి యార్ప తన కోమల హస్తములతో విసరుట! ఇకను ఆ పేద విప్రునకు ఆ గారాము పట్టిపై ఎంత ప్రేమ! పల్లెలోని తక్కిన పిల్లల జీవితమువలెనే ఉండెడిది అమ్మజీవితముకూడ. కాని గ్రామోచిత సరళ సన్నివేశ మధ్యాన అప్పు డప్పుడు దివ్యజ్యోతి తళుక్కు మనెడిది. ఈ వెలుగుచీకట్ల అంతఃక్రీడను, ఆమెను లోక ప్రజ లందఱివలెనె తమ చెల్లి యని బిడ్డ యని డెందములకు హత్తుకొను తమ్ములు కాని తలిదండ్రులు కాని బొత్తుగా గుర్తింప కుండ లేరైరి, మనసున అప్పటి సంభవాలు అవిస్మరణీయములుగ నున్నందుచేత నేమో మాతృశ్రీ మాత యగు శ్యామసుందరీదేవి అనంతర కాలాన ఒకప్పుడు కూతుతో "అమ్మా, నా ముద్దుపట్టీ, నిక్కముగ నీ వెవ్వరవో అని నేను కుతూహలిత నగుచున్నాను. ని న్నెట్లు నేను గుర్తింతు నమ్మా!" అనెను. మాతృశ్రీ ఈ పొగడ్తల నిచ్చగింపలే దనుట స్పష్టము. ఆమె "ఎవరను నేను? ఎవరనుగా ఉండ గలను? నా కేమి నాలుగు చేతు లున్నవా? ఉన్న, నేను మీయొద్ద కేల రావలెను?" అని చెప్పి పంపివేసెడిది. సోదరిగా శారద ఎట్లు ప్రవర్తించెడిదో, ఒకనాడు అమ్మతో ఆమెకు జరిగిన సంవాదముచే తెలియ నగుచున్నది. 'అమ్మా శారదా, మఱుజన్మమునగూడ నాకు నీవంటి కూతురు కావలె నమ్మా' అన్నది శ్యామసుందరీదేవి. కోపించినదియుం బోలె శారద "నన్ను మరల క్రిందికి ఈడ్తువు. నీ పిల్లలను చూచుకొనుటకు నేను మరల దిగిరావలె నన్న మాట!" అన్నది. నెమ్మదితోను శ్రద్ధతోను ప్రీతితోను తన కూతురు పనులు చేయుచుండిన రీతి విస్మరింపరానిదిగ నున్నందున శ్యామసుందరీదేవి మాటిమాటికి "అమ్మా, నాకు నీవే మరల కావలె నమ్మా" అనుచుండెడిది. కాళీమామయు ఒకసారి ఈ పొగడనె ఊనుచు ఇట్లనెను: "మా చెల్లి సాక్షా ల్లక్ష్మియే. మమ్ము అంత కష్టపడి ఆమె కాపాడినది! వడ్లుదంచుట, నూలువడకుట, పశువులకు మేత వెట్టుట, వంటవండుట . ఇంతేల, ఇంటి పనులను ఇంచుమించు పూర్తిగనే మా చెల్లి ఒంటరిగా నిర్వహించెడిది.

"వరిపొలమున బాలుడు తన తండ్రిచేతిని ఊతగా తాను పట్టుకొని, సన్నని దూలముపై నడచుచున్నప్పుడు, క్షణము మెలకువ తప్పి నను ఆ పట్టు సడల వచ్చును, బాలుడు అగడ్తలో పడ వచ్చును. తండ్రియే కుమారుని చెయి పట్టుకొను నేని, అప్పుడు అట్లు కానే కాదు, పిల్లవాడు అగడ్తలో పడనే పడడు".

శ్రీరామకృష్ణుడు

ఓం శ్రీం శ్రియైనమః

శ్రీ రంగాచార్యగురవేనమః

హరివాసరవ్రతమాహాత్మ్యము

శ్రీ కిడాంబి రంగాచార్యులుగారు

''ఉత్పత్తి'' ర్నామ కార్తీక బహుళైకాదశి :

శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదరూపమైన ''ఉత్పత్తి'' యనెడి యేకాదశీ మాహాత్మ్యమును వినిన వారలు ఇహలోకమున సర్వవిధభోగముల ననుభవించి అంతమున విష్ణులోకము నొందుదురు. రాత్రి ఉపవాసముండుటయు ఒకపూట మాత్రమే భోజనముచేయుటయు వలన పుణ్యమేమి? అట్టి విధానమును చెపుమా యని అర్జునుడు ప్రార్థింప శ్రీకృష్ణభగవాను డీ రీతిని చెప్పుచున్నారు.

దశమిరోజున ఏకభుక్తముజేసి రాత్రి ఉపవాసముండి ఏకాదశి దినమున నదీ తటాకములందో బావియందో —

''అశ్వక్రాంతే రథక్రాంతే
విష్ణుక్రాంతే వసుంధరే।
మృత్తికే హనమే పాపం
యన్మయా పూర్వసంచితమ్
త్వయా హతేన పాపేన
గచ్ఛామి పరమాం గతిమ్॥''

అను మంత్రము నుచ్చరించుచు వ్రతియైనవాడు మృత్తికాస్నానమాచరింపవలయును. నది యందు స్నానము ఉత్తమము. తటాకము మధ్యమము, బావి అధమము, భాండస్నానము అధమాధమము. పతితులు, చోరులు, పాషండులు, మిథ్యావాదులు, దేవవేదబ్రాహ్మణనిందకులు, అగమ్యాగమనులు, ఇతర దురాచారపరులు, పరద్రవ్యాపహారులు, దేవద్రవ్యాపహారులు—వీరలతో సంభాషణ వర్జింపవలయును. అట్టివారలను చూచినచో సూర్యుని చూడవలయును. అంత గోవిందుని భక్త్యాదరములతో నర్చించి నైవేద్యమిడి గృహమందు దీపము నిడవలయును. ఈ దినమున నిద్రమైథునము, నృత్యగీతాదివినోదములను విసర్జించి దివారాత్రములు నియమముతో గడపవలయును. భక్తితో గూడిన మనసు గలవాడై దివారాత్రములు జాగరణముజేసి విప్రులకు దక్షిణాదులు సమర్పించి నమ్రతతో దండమిడి క్షమాపణము వేడవలయును. ఈ ప్రకారమే శుక్లపక్షమందు కృష్ణపక్షమందు వచ్చు రెండు ఏకాదశులును సమానపూజనీయములు. రెంటియందు భేదబుద్ధి ఉండరాదు. శంఖోద్ధారమందు స్నానముజేసి దైవమైన గదాధరుని దర్శించుటవలన గలుగు పుణ్యఫలము ఏకాదశ్యుపవాసఫలములో పదునారవవంతుకు సహితము సమానము కానేరదు. వ్యతీపాతసమయమున చేయు దానముల సంఖ్య లక్షతోను,

సంక్రాంతియందు చేయు దానములు నాలుగు లక్షలతోను, చంద్రసూర్యగ్రహణముల సమయమందు కురుక్షేత్రమందు గల పుణ్యమును— వీని యావత్తు పుణ్యమును ఏకాదశ్యుపవాసమువలన లభించును. అశ్వమేధయాగము చేయుటచే గలుగు ఫలమునకు నూరింతలు పుణ్యమును, ఒకని యింటియందు ప్రతినిత్యము లక్షమంది తపస్సంపన్నులు అరువదివేల సంవత్సరముల పర్యంతము భోజనము చేయుటచే గలుగు పుణ్యము ఏకాదశ్యుపవాసముచేయు మానవునకు గలుగును. వేదాంగపారగులకు జేసిన సహస్రగోదానఫలమునకు పదిరెట్లధిక పుణ్యము ఏకాదశ్యుపవాసముజేయువానికి లభించును. ఎవనియింట నిత్యమును పదిమంది బ్రాహ్మణులు భుజింతురో అందువలన గలుగు పుణ్యమునకు బదింతల పుణ్యము బ్రహ్మచారికి భోజన మిడిన పుణ్యముతో సమానము. అట్టి సహస్ర బ్రహ్మచారి భోజనమువలన గలుగు పుణ్యము భూదానముతోను కన్యాదానముతోను సమానము. ఇందుకు పదిరెట్ల పుణ్యము విద్యాదానమువలన గలుగును. విద్యాదానము కంటెను పదిరెట్లు ఆకలిగొన్నవానికి అన్నదానముచేయుటవలన గలుగును. అన్నదానముతో సమానమైన దానము యిదివరకెన్నడును లేదు. ఇకముందును గలుగబోదు. ఇందుచే పితృదేవతలు తృప్తినొంది స్వర్గమునకు బోదురు, ఏకాదశీవ్రతమువలన గలుగు పుణ్యముయొక్క సంఖ్య యింత యని తెలియలేము. ఈ వ్రతప్రభావము దేవతలకు సహితము దుర్లభము. దశమి దినమున ఏకభుక్తమును హరి దినమందు ఉపవాసమును గల ఈ వ్రతముతో దాననియమాదులు, మహాయజ్ఞములు సరిరావు. కాబట్టి సంసారభయము గలవారలు అవశ్యము ఏకాదశ్యుపవాసముండవలెను. ఇది వ్రతములలోకెల్ల ఉత్తమమైన వ్రతము. సహస్ర యజ్ఞములు చేసిన ఫలము కూడ ఇందుతో సమానము కానేరదు.

తిథులలోకెల్ల ఏకాదశీతిథి యెక్కువ పవిత్రమగుటకు కారణ మెద్ది యని అర్జునుడు ప్రశ్నింపగా శ్రీకృష్ణపరమాత్మ యీ ప్రకారము జెప్ప దొడంగిరి.

పూర్వము కృతయుగమందు ''మురు'' డను దానవుడు అత్యద్భుతమైన పరాక్రమము గలిగి మహారౌద్రుడును సర్వదేవభయంకరుడునై ఇంద్రుని జయించి దేవతలనందర పదభ్రష్టుల జేయగా పురందరుడు ఈశ్వరునొద్దకేగి తన స్వర్గభ్రంశమునుజెప్పి ఉపాయమును గోరగా పరిత్రాణపరాయణుడైన జగన్నాథుని సన్నిధికిం బోయి శరణువేడుమని శంభు డుపాయము జెప్ప ఇంద్రుడు దేవతలతో కలిసి జలమధ్యమందు నిదురించుచున్న జగత్పతిని జూచి కృతాంజలిపుటుడై బహువిధముల స్తోత్రము జేసి స్థానభ్రష్టులైన తమ్మును రక్షింపవలెనని శరణు వేడగా నా రాక్షసు డెవడు? ఎట్టివాడు? అతని స్థాన మెద్ది? యని భగవానుడు ప్రశ్నింప— పూర్వము బ్రహ్మవంశోద్భూతుడైన నాడీజంఘుడను దైత్యుని కుమారుడైన ''మురు'' డనువాడు చంద్రవతి యను నగరమున నివసించుచు తన వీర్యముచే విశ్వమునంతయు జయించి దేవతల నందరను త్రివిష్టపమునుండి తరుమగొట్టి ఇంద్రాగ్నివాయ్వాకాశసోమనిర్‌ృతి పదవుల తానే అధిష్ఠించి తానే సూర్యుడై తపింపజేయుచు తానే పర్జన్యుడై అందర దేవతలకు అజేయుడైయున్న యా మహాసురుని వధించి దేవతలకు జయమును గలిగింపుమా

యని దేవేంద్రుడు ప్రార్థింపగా శ్రీభగవానుడు అటులనే వధించెదనని అభయమిచ్చి యుద్ధసన్నద్ధుడై దేవతలందరితో చంద్రవతీనగరమునకు విచ్చేసెను. దానవు లనేకులు వివిధాయుధపాణులై యుద్ధము జేయగా దేవతలందరు శక్తిలేనివారలై పారిపోయిరి. అంతట హృషీకేశుండు ఆశీవిషోపములైన శరములచే దానవులందర సంహరింప మురుడు ఏకాంగియై నిలువబడి తిరిగి తిరిగి యుద్ధము జేయనొడగెను. శంఖచక్రగదాధరుడు ప్రయోగించిన ఆయుధములన్నియు వాని తేజమును గోల్పోయి పుష్పములతో సమానములై జయింప శక్యముకాక పోగా బాహుయుద్ధమును సహస్రదివ్యవర్షములు సలిపి భగవాను డలసట నొందినవాడై బదరికాశ్రమముజేరి అట "హైమవతి" యను నామముగల శుభప్రదమైన గుహను ప్రవేశించి అట శ్రమనివారణార్థము నిదురించెను. అంత మురుడును వెంటనంటి గుహను ప్రవేశించి పరుండి నిదురించుచున్న భగవానునిజూచి దానవక్షయకారకుడైన హరిని వధించెదనని నిశ్చయబుద్ధిగలవాడైయుండ నంతలో గరుడధ్వజుని శరీరమునుండి గొప్ప తేజోవంతురాలైన యొక కన్యక యుద్భవించి దివ్యాయుధముల ధరించి యుద్ధసన్నద్ధురాలాయెను. దుష్టబుద్ధిగల యా దానవుడా రౌద్రరూపమును ధరించినట్టియు అత్యుగ్రాశనిపాతినియునైన యామె యెవరిచే నిర్మితమైనదని విస్మయమును బొందుచు నా కన్యకతో యుద్ధము జేయుచుండెను. అంత నా మహాదేవి విజృంభించి దానవుని సర్వశస్త్రములను ఛేదించి క్షణములో విరథుని గావించి బాహుయుద్ధమునకు మీదకు దుముకుచున్న వానిని తలప్రహారముచే క్రింద బడగొట్టెను. భూమినుండి లేచి కన్యకావధకాంక్షతో పరుగెత్తుకువచ్చుచున్న దానవుని రోషముతో నామె వానిశిరమును త్రుంప, ప్రకాశించుచున్న తచ్ఛిరము భూమిపైబడి ఆ దైత్యుడు వైవస్వతాలయమున కేగెను. మిగిలిన రాక్షససైనికులు దీనులై భయముతో పారిపోయి పాతాళలోకమందు దాగిరి.

అంత భగవానుడు లేచి అసురసంహారమును దనయెదుట నమ్రతతో చేతులు జోడించుకొని నిలుచున్న కన్యకను విస్మయముతో జూచి—దుష్టదానవు డెవరిచే వధింపబడెను. దేవగంధర్వాది లోకేశులకు అజేయుడును తాను సహితము జయింపబడుదునను భీతిచే నలసట నొంది యీ గుహాయందు నిదురించుచుండగా ఎవరి కారుణ్యప్రభావముచే పారిపోయిన తాను రక్షింపబడితిననియు భగవానుడు ప్రశ్నింప—"ఓ ప్రభూ, నీ అంశచే నేను ఉద్భవించి నీవు నిదురించుటయు త్రిలోకకంటకుడైన దైత్యుడు నిన్ను చంప నుద్దేశించుటయు జూచి వానిని నేను వధించి దేవతలు నిర్భయులగునటుల జేసితిని. నేను సర్వశత్రుభయంకరియైన నీయొక్క మహాశక్తిని. త్రైలోక్యరక్షణార్థము లోకభయంకరుడైనవాడు వధింపబడెను. దానవవధజూచి యెందులకంతాశ్చర్యమో చెప్పుమూ ప్రభూ!" అని కన్య నుడివెను. "నీ యీ కార్యముచే దేవతలందరు సంతసించి కుశలమునొంది ఆనందించుచున్నారు. నేను ప్రసన్నుడనైతిని. నీవు వరమును కోరుకొమ్ము" అని భగవానుడు పలుక—"ఉపవాసపరుడైన మానవుని మహాపాపములను పోగొట్టుటకును నా యొక్క దినమునందు జితేన్ద్రియుడై భక్తితో వ్రతమాచరించినవాడు వైష్ణవస్థానమునొంది నూరుకోట్ల కల్పములు వివిధభోగముల ననుభవించుటకును రాత్రి ఉప

వాసము ఏకభుక్తము ఎవరు పాటింతురో వారికి మోక్షమిచ్చునటుల వరమిమ్ము" అని కన్యక కోరెను.

అంత భగవానుడు "లోకములో నాయొక్క భక్తులును నీయొక్క భక్తులును త్రిలోకములందు విఖ్యాతులై నా సన్నిధిని పొందుదురు. ఏకాదశీదినమందు నా పరాశక్తి ఉద్భవించుటచే "ఏకాదశి" యని నీ పేరు కాగలదు. సమస్త పాపములను దగ్ధముజేసి అవ్యయమైన నా స్థానము నిచ్చెదను. తదియ, అష్టమి, నవమి, చతుర్దశి, విశేషముగా ఏకాదశి — యీ తిథులన్నియు నాకు మహాప్రియములు. సర్వతీర్థముల పుణ్యము, సర్వదానముల ఫలము, సర్వవ్రత ఫలముకంటెను ఏకాదశీవ్రతఫలము అధికమైనదని సత్యముగా ముమ్మాటికిని చెప్పుచున్నాను" అని వరమిచ్చి అంతర్థానము నొందెను.

ఆ ప్రకారముగా ఉద్భవించిన ఏకాదశీతిథి తృప్తినొంది సంతోషించినదాయెను. ఏకాదశీ తిథి చేయు నరునియొక్క శత్రువులనందరిని వధించి పరమగతిని ఇచ్చెదను. ఏకాదశీ మహావ్రతము చేయువారికి వారి విఘ్నములనెల్ల బోగొట్టి సర్వసిద్ధుల నొసంగెదను. ఏకాదశి యొక్క ఉత్పత్తి ఇయ్యది. ఈ యేకాదశి సర్వపాపక్షయంకరి. ఇది యొక్కటియే మహాపుణ్యమైనది. సర్వపాపనిషూదని. సమస్తలోకములకు పుట్టిన సిద్ధిని కలిగించు తిథియై యున్నది, విష్ణుభక్తిపరాయణులైన మానవులు లోకములో ధన్యులు. ఏకాదశీమాహాత్మ్యమును ఎవరు సర్వకాలములందును పఠింతురో వారికి నిస్సంశయముగా అశ్వమేధయాగము జేసిన పుణ్యము లభించును. విష్ణుపరాయణులయొక్కయు వారి భక్తులయొక్కయు ముఖమునుండి వెలువడిన మంగళప్రదమైన విష్ణుకథల నెవరు దివారాత్రములు వినుదురో వారు కోటికులముల పర్యంతము విష్ణులోకము నొందుదురు. ఏకాదశీ మాహాత్మ్యము ఒకపాదమైనను వినినచో నిస్సంశయముగ బ్రహ్మహత్యాదిపాపము నశించును. గీతార్థముతో సమానమైన విష్ణుధర్మము మరొండు లేదు. ఏకాదశీవ్రతముతో సమమైన మరొండు సనాతన వ్రతము లేదు — అని శ్రీకృష్ణభగవానుడు అర్జునునకు బోధించెను.

"గృహస్థు సంగరహితుడై అర్థులకు దానము చేయు నేని, అది అతడు తనకే చేసికొను ఉపకార మగునే కాని ఇతరులకు చేయు ఉపకారము కాదు. అతడు చేయు సేవల నందుకొను నది సకలప్రాణులలోను అంతర్యామిగ ఉన్న భగవంతుడే. భగవంతు నారాధించుటచే ఆరాధకుడు నిజముగ తనకే ఉపకరించుకొనుచున్నాడు గాని ఇతరులకు కాదు. మానవులకే కాక సకలప్రాణులకును సేవచేయుట ద్వారా దేవుని సేవింప వలెను. పేరుప్రతిష్ఠలను గాని, దేహపాతానంతరము స్వర్గసౌఖ్యమును గాని అపేక్షింప రాదు. సేవచేయునాతడు సేవ నందుకొను వారి యొద్ద నుండి యెట్టి ప్రతిఫలమును కోరకూడదు., ఇట్టి చిత్తముతో చేయు సేవయే నిజముగ నిస్సంగకర్మానుష్ఠాన మనిపించుకొనును. దీనికి కర్మయోగ మని పేరు".

—శ్రీరామకృష్ణుడు

వార్తలు, విశేషాలు

శ్రీ కృష్ణజయంతి

మదరాసు మైలాపూరు శ్రీరామకృష్ణ మఠంలో 1957–వ సంవత్సరం ఆగస్టు తే 18 ది నాడు శ్రీకృష్ణజన్మోత్సవము పూజా భజనభాగవతపారాయణగోష్ఠులతో కొనియాడబడింది. ఆగస్టు తే 25 ది ఆదివారంనాటి బహిరంగ సభలో శ్రీ G. కృష్ణమూర్తి అయ్యరు B.A.,B.L. గారు ఆంగ్లములోను, శ్రీ R. S. దేశికన్ M. A. గారు తమిళంలోను శ్రీ కృష్ణావతార విశేషాలను గూర్చి ఉపన్యసించారు.

శ్రీరామకృష్ణ మిషనువారు వేదారణ్యంలో నిర్మించిన 'హరిజనుల వలసవిడిది'లో క్రొత్తిండ్ల ఆవిష్కరణం

వేదారణ్యంలో 1955 తుపానువఱదల ప్రళయంలో తమ సర్వస్వాన్ని కోలుపోయిన హరిజనులకై శ్రీరామకృష్ణ మిషనువారు నిర్మింపబూనుకొన్న యిన్నూటిండ్ల వలసవిడిదిలో నూటయిరవై యెనిమిదిండ్ల 'చాలు'ను ఏడు నెలల క్రితం మదరాసు గవర్నరుగారు ఆవిష్కరించారు. మిగిలిన డెబ్బైరెండిండ్ల 'చాలు'ను సెప్టెంబరు తే 8 ది నాడు మదరాసు మంత్రిశేఖరులు పూజ్య శ్రీ M. భక్తవత్సలముగారు ఆవిష్కరించారు.

వలసవిడిది చుట్టును కాననపరిసరాలు. ఈ విడిది నిర్మాణానికి మూడులక్షలకు పైనే ఖర్చైంది. కావలసినవన్నీ అందులోనే ఉన్నందున, ఏప్రయోజనానికైతే నేమి ఇది ఇంకొక చోటుపై ఆధారపడ నక్కఱలేదు. ప్రాథమిక పాఠశాల ఉంది. గ్రంథాలయం ఉంది. ప్రార్థన మందిరం ఉంది. శ్రీరామకృష్ణదేవునిగుడి ఉంది. పిల్లల తోట ఉంది. వడ్లదంపకానికి ప్రత్తి ఏకడానికి చోట్లున్నాయి. తొమ్మిది బావులున్నాయి. 42 కక్కస్సులున్నాయి. తేనెటీగల వర్ధనసహకారసమితి ఒకటి ప్రారంభింపబడింది.

శ్రీచిద్భవానందస్వాములు సభాధ్యక్ష్యం వహించారు. శ్రీమత్కైలాసానందస్వాములు సదస్యులకు స్వాగతాశీస్సు అనుగ్రహించారు. మదరాసు రామకృష్ణమిషను మేనేజరులైన శ్రీ శుద్ధసత్త్వానందస్వాములు తంజావూరు రామనాథపురమండలాలలో మిషనువారు కావించిన సాహాయ్య కార్యక్రమాన్ని వివరించే నివేదిక చదివారు. సంవత్సరంగా ప్రార్థిస్తున్నా వలసవిడిదిలోని పాఠశాలకు సర్కారువారు (రెకాగ్నిషను) అనుమోదనాభ్యనుజ్ఞను ఇంకను ఇవ్వలేదని; వలసవిడిది నిర్మాణానికి 3,08,000 రూపాయలు ఖర్చైందని; అందు మిషనువారు సొంతంగా అచ్చుకొన్నది 1,25,000 రూపాయలని; వేదారణ్యంనుండి ఈ విడిదికి మంచి రసా వేయబడిందని — నివేదికలోని విశేషాలు. మంత్రిగారు రామకృష్ణ మిషనువారి నిస్స్వార్థసేవను కొనియాడి, విడిదివాసులను అచ్చటి వసతులన్నిటిని సద్వినియోగపఱచుకొంటూ మంచి జీవితం గడపండని ఆదేశించారు. తుపాను పీడితులకు ఇంకను ఇండ్లను కట్టించి ఇవ్వాలనే సర్కారువారి ప్రణాళికలు ఉన్న వన్నారు.

కలెక్టరు శ్రీ వి. కార్తికేయనుగారు, జిల్లా మాజిస్ట్రేటు కె. రాజగోపాలనుగారు, సబ్ కలెక్టరు ఎస్. గుహను గారు, తంజావూరుజిల్లా పోలీసు సూపరింటెండెంటు ఎల్. ఆర్. అడిజి గారు, డిప్టిసూపరింటెండెంటు గారైన రాజ గోపాలయ్యంగారు, సూపరింటెండింగు ఇంజనీరు శ్రీ నారాయణరావుగారు, ఎక్సెక్యూటివు ఇంజనీరు వి. ఆర్. సుబ్రహ్మణ్యముగారు, జిల్లాబోర్డు ఉపాధ్యక్షులు పి. వెంకటాచలతేవారుగారు మొదలైన ప్రముఖులందరు సభకు హాజరయ్యారు.

గ్రంథసమీక్ష

హరిజనజ్యోతి - భక్తనందనారు

బుఱ్ఱ కథ

రచయిత: శ్రీ కేశవతీర్థస్వామి, ప్రాప్తిస్థానము శ్రీరామతీర్థ సేవాశ్రమము, పిడుగురాల పోస్టు, గుంటూరు జిల్లా, పుటలు 29, వెల అర్థరూపాయి.

ద్రావిడదేశ శైవభక్తులలో నందనారు అగ్రగణ్యుడు. భక్తి ప్రచారమునకు ఎంతేని ఆవశ్యకత గల యీ దినాలలో అట్టి భక్తవతంసుల చరిత్రలే అందులకు అవలంబాలు. విషయ వైలక్షణ్యమునుగూర్చి యింతకంటె చెప్పుటకు మనము సమర్థులముకాము. ఏలయన భక్తి మహిమ భగవన్మహిమనుమించినది. ఇకవిషయ వైలక్షణ్యమునకు దీటువచ్చు వక్తృవైలక్షణ్యమును ఉన్నది ఇట. శ్రీ కేశవతీర్థస్వామిగారి వాణి లాలిత్యపరాకాష్ఠ. స్వానుభూతియందలి భక్తియే నందభక్తి చిత్రణముగ వెలువడినందున ఇందు ప్రతి పట్టును ప్రతిగీటును సహృదయ హృదయ ద్రవీకరణ సమర్థముగనున్నది. వారికిని వారి ఫణితికిని మాజోహారులు.

శ్రీ నృసింహోపాసనము

రచయిత శ్రీ కేశవతీర్థస్వామి, ప్రాప్తిస్థానము శ్రీరామతీర్థసేవాశ్రమము, పిడుగురాల పోస్టు, గుంటూరు జిల్లా, పుటలు 73. వెల: పావలా.

భక్తిరసగుళిక యనదగిన యీ శతకము, సౌందర్యలహరి, శ్రీకృష్ణకర్ణామృతము, మొదలగువాని కోవకు జేరినది. ఇందు శ్రీ కేశవతీర్థస్వాముల శ్రీనృసింహస్తుతిపరమైన దివ్యవాణి అద్వైతామృతవర్షిణియగుచు వృత్తవృత్తమునను పరమనిర్వృతి నొనగూర్చుచున్నది.

జపయోగము

శ్రీ స్వామి శివానందకృతి, శ్రీ దిగవల్లి శేషగిరిరావుగారి తెలిగింపు, ప్రాప్తిస్థానము: ఆధ్యాత్మిక గ్రంథమండలి, బక్కింగ్హాంపేట, విజయవాడ-2, పుటలు: 120, వెల: ఒక రూపాయి.

జపస్వరూప తద్భేద తద్విధాన జిజ్ఞాసువులకు మిక్కిలిగ ఉపయోగపడు గ్రంథ మిది.

మహాప్రస్థానము

(బద రహస్యము)

ఇది విమలానంద విజ్ఞాన విలాసానుబంధము లలో పంచమసంపుటి, శ్రీ విమలానందభారతీ ప్రియశిష్యప్రణీతము. "సి. హెచ్. కృష్ణమూర్తి గారు, బి. ఏ., బి. ఇడి., 16/71, సత్యనారాయణపురము, గుడివాడ, కృష్ణాజిల్లా" అను చిరునామాకు మూడణాల పోస్టుబిళ్లలు పంపిన జాలును. బుక్పోస్టుద్వారా 200 పేజీల యీ పుస్తకమును ఉచితముగా బడయవచ్చును. ఇందు 'క్షేత్ర' 'తీర్థ' 'దేవత' 'తత్త్వ' 'మోక్ష' నామకప్రకరణములైదును బహు విషయగర్భములు. ఆఱవ యేడవ ప్రకరణాలుగా పొందుపఱుపబడిన గూఢార్థదీపికయు అక్షరసాంఖ్యశాస్త్రసారసంగ్రహమును ఈ గ్రంథపు విలువను హెచ్చించుచున్నవి.

ప్రేమసమాజం

ఇది నెల్లూరులో హేవిళంబి చైత్రమునుండి ప్రచురింపబడుచున్న యొక మాస పత్రిక. విఖ్యాతలోకసేవాధురంధరులయిన శ్రీ అప్పల ఆంజనేయులుగారు దీనికి నిర్వాహకులు, సంపాదకులు. 'పాషాణహృదయాలను ప్రేమపూరితాలుగా చేయుట, మానవునిలోని దానవత్వమును ఆర్పివేసి దేవత్వమును వెలుగొందజేయుట, సర్వోదయసిద్ధాంతప్రచారము' — ఇవి ఈ పత్రికకు లక్ష్యాలు. సాలు చందా రెండు రూపాయలు, ఆరు నెలలకు చందా రూపాయి పండ్రెండు నయాపైసలు, విడిసంచిక 19 నయాపైసలు. ప్రాప్తిస్థానము - 11/203, ప్రకాశ్ భవన్, ఆంజనేయస్వామివీధి, సంతపేట, నెల్లూరు.

ప్రభాకర్.

మ తా చా ర్య క ము

మతాచార్యకమా? అవినయము గల మానవునకే మతాచార్యకముపై మనస్సు పోవును. మానవుడు అకించనుడు. ఆచార్యకము దేవుని పని. చంద్రసూర్యులను లోకములోని వెలుగును సృజించిన దేవుడే ఆచార్యకము చేయును. మతాచార్యకము అంత చులకన అయిన పనియా? దేవుడు నీకు ప్రత్యక్షమై మతాచార్యకము నిర్వహింపుమని నిన్ను నియోగింపనిదే నీవు ఆ పనిని చేయ లేవు. మతాచార్యకమును చేయనీయక ఎవరును నిన్ను ఆప లేరనుటయు సరియే. భగవన్నియమనము నేమో ఇంకను నీవు పొంద లేదు. కాని గొంతు రాచుకొనునట్లు అఱచుచున్నావు. ప్రజలు రెన్నాళ్లపాటు నీ మాటలను విందురు. తరువాత వాని నన్నిటిని మఱచి పోదురు. తాత్కాలికోద్రేకము లన్నింటివంటిదే అదియు. నీవు మాటాడుచున్నంత సేపును ప్రజలు 'భళి, బాగున్నది' అనుచుందురు,. నీ ప్రసంగము ఆగిన క్షణముననే అంతయు మాయమగును. దేవుడు నీకగపడి ఆజ్ఞ అందజేయునేని అప్పుడు నీవు ప్రజల కాచార్యుడవు కావచ్చును. లేకున్న నీ మాటల నెవరు విందురు?

—శ్రీరామకృష్ణుడు

శ్రీ బ్రహ్మానందబోధనలు

(శ్రీ బ్రహ్మానందస్వామి జీవితోపదేశములు)

శ్రీ చిరంతనానందస్వామి

రామకృష్ణదేవునియొక్క పారమార్థిక పుత్త్రుడు'' అని పేరొంది, శ్రీ వివేకానంద స్వామితో ఇంచుమించు సమానౌన్నత్యము నొందిన భక్తిజ్ఞానసిద్ధుడగు మహాపురుషుని సవిస్తర జీవితమును, దివ్యోపదేశములును గల యీ గ్రంథము జిజ్ఞాసువుల కందఱకు అవశ్య పఠనీయము, మహోపకారకము.

త్రివర్ణముఖచిత్రము, శ్రీ రామకృష్ణునియొక్కయు, శ్రీ బ్రహ్మానందస్వామియొక్కయు ఛాయాచిత్రములు గలవు.

344 పుటలు (ప్రథమ ముద్రణము) వెల: రూ. 3-50

శ్రీ శారదాదేవి

రచయిత: శ్రీ నండూరి బంగారయ్యగారు, బి. ఏ., బి. ఎల్.

శ్రీ శారదాదేవి దివ్యజీవితము ఇందు వివరముగ, మనోహరభాషలో చిత్రింపబడి యున్నది. ఆమె హృదయము నెఱుంగగోరు భక్తులీ గ్రంథమును జదివి తీరవలయును! క్రొత్తవిషయ మెంతో సేకరించి కూర్పబడిన యద్భుత గ్రంథము.

144 పుటలు వెల : రూ. 1-25

పవహారిబాబా

(శ్రీ వివేకానందస్వామి ప్రణీతము)

అనువాదకులు:

శ్రీ కందుకూరు మల్లికార్జునంగారు, బి. ఏ.

ఇది కాశికి చేరువ గాజీపూరులో నుండిన యొక గొప్ప ఋషీశ్వరుని అత్యద్భుత జీవిత చరిత్ర! శ్రీ వివేకానందస్వామి ఈ మహనీయునియెడ అత్యంత భక్తిప్రపత్తులు గలిగి ఈయనకు శిష్యుడు కాగోరె నన్నచో ఈయన గొప్పతన మిట్టిదని వివరింప నవసరములేదు.

30 పుటలు వెల: 25 న. పై.

అడ్రెసు: మేనేజరు, శ్రీ రామకృష్ణమఠము, మైలాపూరు, మద్రాసు - 4

శ్రీ రామకృష్ణ బోధామృతము

అనువాదకులు :

శ్రీ చిరంతనానందస్వామి

ఇందు శ్రీరామకృష్ణుని జీవిత సంగ్రహమును 1121 మహోపదేశములును గలవు.

జీవుడు : సంసారము ; మాయ, గ్రంథములు : గ్రంథులు, బాధగురువులు : బోధ గురువులు, లౌకికులు : వారి ధోరణులు, ఆత్మోన్నతి ; సాధకులు . వారి యాదర్శములు, పారమార్థిక జీవనమునకు సదుపాయములు, సర్వమతసామరస్యము, దేవుడు, జ్ఞానము : భక్తి : కర్మము, బ్రహ్మతత్త్వము మున్నగు అంశము లిందు తేటతెల్లముగ పసిబిడ్డల కయిన అవగాహన కాగల ఉపమానములతో వివరింపబడియున్నవి.

నీతికథలును సూక్తులును మకరందపేశలములు, నిర్వృతికరములు.

... ఈ గ్రంథం చదువుతూంటే ఒక్క ఐహికానికీ, ఒక్క ఆముష్మికానికీ కాక, రెంటికీ సంబంధించిన సూక్ష్మాలూ, రహస్యాలూ, కీలకాలూ చక్కగా అరటి పండొలిచి చేతిలో పెట్టినట్లు ఉంటవి... —ఆంధ్రపత్రిక

540 పుటలు ప్రజ్జ్వలమగు పంచమ ముద్రణము ! వెల : రూ. 3-50

హిందూమతము

రచయిత : శ్రీ వివేకానందస్వామి

అనువాదకులు : శ్రీ కందుకూరు మల్లికార్జునంగారు

హిందూమత నామమును పరస్పరభిన్న భావభూయిష్ఠములగు అనేక మతసంప్రదాయములు వహించి యుండుటచే, తత్స్వరూప నిర్వచనమునకు ఇందు శ్రీ వివేకానందస్వాములవారు పూనుకొని ఆ మతము వేదసంహితాకాలమునుండి ఎట్లు క్రమ పరిణామ మందెనో, అందు సర్వసమ్మతమూలభావము లెవ్వియో, అది చేయు బోధ యెట్టిదో, ఇన్ని భిన్నమతాంతరము లెట్లు కలిగెనో, ఈ కలగూరగంపకు హిందూమత నామ మెట్లు లేర్పడెనో విశదీకరించియున్నారు. జిజ్ఞాసువుల కత్యంతోపయుక్తమగు గ్రంథము.

... తెలుగువాఙ్మయములో వేదాంతచర్చలపై ... ప్రకటింపబడిన గ్రంథములలో ఇది ఉత్తమోత్తమమైనదని శిరసొగ్గి చెప్పవలసియున్నది. ... —భారతజ్యోతి 12-4-1956.

168 పుటలు వెల : రూ. 1-25

అడ్రెసు : మేనేజరు, శ్రీ రామకృష్ణమఠము, మైలాపూరు, మద్రాసు - 4